

Lovforslag nr. L 87. Fremsat den 17. november 1988 af miljøministeren (Lone Dybkjær)

Forslag

til

Skovlov

Kapitel 1

Formål

§ 1. Lovens formål er

- 1) at bevare og værne de danske skove,
- 2) at forbedre skovbrugets stabilitet, ejendomsstruktur og produktivitet,
- 3) at medvirke til at forøge skovarealet, og
- 4) at styrke rådgivning og information om god skovdrift.

Stk. 2. Ved lovens administration skal der lægges vægt på at sikre, at skovene dyrkes med henblik på både at forøge og forbedre træproduktionen og varetage landskabelige, naturhistoriske, kulturhistoriske og miljøbeskyttende hensyn samt hensyn til friluftslivet.

§ 2. I offentligt ejede skove skal landskabelige, naturhistoriske, kulturhistoriske og miljøbeskyttende hensyn samt hensyn til friluftslivet tillægges særlig vægt.

Stk. 2. I statsskovene skal der desuden lægges vægt på udviklingsopgaver og forsøgsvirksomhed.

Kapitel 2

Fredskov

§ 3. Følgende arealer er fredskovspligtige:

- 1) Skove, der tilhører staten, kommunerne eller folkekirken, jf. dog stk. 4.
- 2) Skove, der i tingbogen er noteret som fredskovspligtige.
- 3) Skove, der er pålagt fredskovspligt ved tinglyste deklARATIONER.
- 4) Skove på mindst 2½ ha, der er oprettet ved Hedeselskabets medvirken (fredskovsplantager).

- 5) Skove, der fandtes i 1805, i de sønderjyske landsdele i 1784, jf. dog stk. 5.
- 6) Skove, der den 14. maj 1935 tilhørte en offentlig stiftelse.
- 7) Skove, der hører til, eller har hørt til de tidligere majorater.
- 8) Egekrat.

Stk. 2. Reglen i stk. 1, nr. 4, gælder uanset omfanget af tildelt statstilskud og uanset deklARATIONENS bestemmelse om betinget fredskovspligt.

Stk. 3. Utilplantede arealer, der hører til fredskov, jf. stk. 1, er fredskovspligtige.

Stk. 4. Skove, der i forbindelse med en jordfordeling midlertidigt tilhører staten, og som ved erhvervelsen ikke er fredskovspligtige, er ikke omfattet af reglen i stk. 1, nr. 1.

Stk. 5. Arealer i de sønderjyske landsdele, der af en tidligere ejer er ryddet inden den 15. juni 1920, er ikke omfattet af reglen i stk. 1, nr. 5.

§ 4. Fredskovspligtige arealer skal anvendes til skovbrugsformål og dyrkes efter reglerne i kapitel 3.

Stk. 2. Fredskovspligtige arealer skal holdes bevokset med træer, der danner, eller som inden for et rimeligt tidsrum vil danne sluttet skov af højstammede træer.

Stk. 3. Fredskovspligtige arealer kan holdes utilplantede, når det er nødvendigt for skovdriften. De kan desuden holdes utilplantede eller i anden særlig drift efter reglerne i kapitel 2 og 3.

§ 5. Inden et skovareal overgår til anden anvendelse, skal ejeren godtgøre over for miljø-

ministeren, at det ikke er fredskovspligtigt efter § 3 og ikke omfattet af reglen i § 24, stk. 1.

§ 6. Fredskovspligt er bindende for ejere og indehavere af rettigheder over ejendommen uden hensyn til, hvornår retten er stiftet.

§ 7. Miljøministeren kan beslutte, om et areal er fredskovspligtigt efter reglerne i § 3.

Stk. 2. Ministeren kan beslutte, at skovstykker, der arronderer fredskov, og som er af væsentlig betydning for driften heraf, er fredskovspligtige.

Stk. 3. Ministeren underretter ejere, visse brugere m.v. om beslutninger efter stk. 1 og 2 og drager omsorg for, at fredskovspligten bliver noteret i tingbogen og i matriklen.

§ 8. Med miljøministerens godkendelse kan en ejer lægge fredskovspligt på et areal, der findes egnet til skovdrift. Fredskovspligten pålægges ved en fredskovsdeklaration, der indeholder bestemmelser, som sikrer, at arealet inden for en rimelig tid opfylder lovens regler. Deklarationen oprettes og tinglyses for ejerens regning.

Stk. 2. Ministeren kan bestemme, at der stilles sikkerhed for arealets tilplantning.

§ 9. Miljøministeren kan bestemme, at et areal, der i regionplanlægningen er udpeget som skovrejsningsområde, skal pålægges fredskovspligt i forbindelse med statstilskud til skovtilplantning. Ministeren underretter ejeren herom og drager omsorg for, at fredskovspligten bliver noteret i tingbogen og i matriklen.

§ 10. Miljøministeren kan tillade, at fredskovspligten ophæves på et areal, der ikke er egnet til skovdrift, eller som ønskes anvendt til andet.

Stk. 2. Ministeren kan tillade, at et fredskovspligtigt areal midlertidigt anvendes til andet end skovdrift.

§ 11. På fredskovspligtigt areal må der ikke opføres bygninger, etableres anlæg eller gennemføres terrænændringer, medmindre det er nødvendigt for skovdriften.

§ 12. Samlede fredskovsstrækninger må ikke udstykkes.

§ 13. Hvis særlige grunde taler derfor, kan miljøministeren tillade, at reglerne i § 11 og § 12 fraviges.

§ 14. Som vilkår for tilladelser efter § 10 og § 13 kan miljøministeren bestemme, at der lægges fredskovspligt på et andet areal (vederlagsareal) efter reglerne i § 8.

Stk. 2. Ministeren bestemmer vederlagsarealets størrelse. Vederlagsareal på under 10 ha skal normalt grænse op til fredskov.

Stk. 3. Ministeren kan fastsætte nærmere regler om vederlagsareal.

Kapitel 3

God skovdrift

§ 15. Ved god skovdrift tilstræbes en stor og værdifuld træproduktion ud fra de hensyn, der er nævnt i § 1, stk. 2. God skovdrift indebærer blandt andet:

- 1) Arealet skal snarest tilplantes med egnet plantemateriale, hvis selvforryngelse eller tilsåning ikke anvendes.
- 2) Den nye bevoksning skal plejes sådan, at væksten sikres.
- 3) Under bevoksningens udvikling til højstammede træer skal der gennemføres udyndinger af hensyn til skovens sundhed, produktion og stabilitet.
- 4) Foryngelseshugst må ikke finde sted, før bevoksningen er hugstmoden.
- 5) Foryngelseshugst skal udføres under hensyntagen til opbygning af en stabil og varieret skov.
- 6) Af hensyn til skovens sundhed skal salgsprodukterne fjernes snarest.
- 7) Skovdriften skal tilrettelægges, så dyrkningsgrundlaget vedligeholdes eller forbedres.

Stk. 2. Der må dyrkes juletræer og pyntegrønt i kort omdrift på op til 10 pct. af skovens areal.

Stk. 3. Bjergfyr kan anvendes, indtil vækstbetingelserne er tilstrækkeligt gode til dyrkning af højstammede træer.

§ 16. Hvis de hensyn, der er nævnt i § 1, stk. 2, taler derfor, kan miljøministeren efter aftale med ejeren oprette en deklaration, hvorved enkelte træer eller grupper af træer i en skov bevarer. Deklarationen tinglyses på ejendommen.

Stk. 2. Ministeren kan bestemme, at deklarationen oprettes og tinglyses for ejerens regning.

§ 17. På fredskovspligtigt areal skal ydre skovbryn af løvtræer og buske bevares.

Stk. 2. Egekrat skal bevares.

Stk. 3. Søer, vandløb, moser, heder, strandenge eller strandsumpe, der hører til fredskov, og som ikke er omfattet af reglerne i naturfredningslovens kapitel V, må ikke dyrkes, afvandes, tilplantes eller på anden måde ændres.

Stk. 4. Marker, enge og klitter, der hører til fredskov, er ikke omfattet af reglerne i § 15, så længe anvendelsen ikke ændres.

Stk. 5. Der må ikke være dyrehold på træbevoksede arealer i fredskov.

Stk. 6. Der må ikke henkastes affald i fredskov.

§ 18. Hvis særlige grunde taler derfor, kan miljøministeren tillade, at reglerne i § 15 og § 17 fraviges.

Kapitel 4

Fremme af løvskov m.v.

§ 19. Miljøministeren kan yde statstilskud til fremme af løvskov, herunder til etablering af skovbryn af løvtræer og buske. Tilskud kan blandt andet gives for at sikre, at bøge- og egearealet bevares eller forøges, især i områder hvor bøgen eller egen er egnskarakteristisk.

Stk. 2. Tilskud kan ydes til:

- 1) tilplantning, tilsåning eller selvforyngelse af fredskovspligtige arealer,
- 2) frembringelse af egnede frø eller planter af løvtræarter, og
- 3) forsknings- eller udviklingsopgaver til fremme af løvskovsdyrkning.

Stk. 3. Midlerne til tilskud afsættes på hvert års finanslov. Beløb, der er bevilget men ikke anvendt i et finansår, overføres til følgende finansår.

§ 20. Miljøministeren kan fastsætte nærmere regler om tilskudsordningens gennemførelse og administration. Der kan herunder fastsættes regler om, hvilke oplysninger en ansøgning om tilskud skal indeholde og om, at ansøgning skal indgives på et særligt skema.

§ 21. Miljøministeren kan indgå aftale med ejeren om at overtage driften af særlige bevoksninger i skoven eller af hele skoven.

Kapitel 5

Ejerskifte m.m.

§ 22. En ny ejer af en skov eller et fredskovspligtigt areal skal senest 3 måneder efter ejerskiftet regnet fra overtagelsesdagen give miljøministeren besked derom.

Stk. 2. Ministeren skal oplyse den nye ejer om lovens regler og om de statsanerkendte konsulentorganisationer på skovbrugsområdet.

§ 23. Overdrageren af en skov må ikke forbeholde sig træer på roden.

§ 24. Skov på mindst 2½ ha, der ikke er fredskovspligtig, skal i de første 10 år efter et ejerskifte regnet fra overtagelsesdagen drives efter reglerne i § 15.

Stk. 2. Hvis særlige grunde taler derfor, kan miljøministeren tillade, at reglen i stk. 1 fraviges.

§ 25. Miljøministeren kan beslutte eller fastsætte regler om, at der i de første 10 år efter et ejerskifte regnet fra overtagelsesdagen kun på nærmere angivne vilkår må foretages erhvervsmæssig hugst i skoven. Reglerne kan begrænses til kun at gælde for særlige områder.

Stk. 2. For fredskov, der ejes af et aktieselskab, et anpartsselskab, et andelsselskab eller lignende, kan ministeren beslutte eller fastsætte regler om, at der i en periode på indtil 10 år kun på nærmere angivne vilkår må foretages erhvervsmæssig hugst.

§ 26. Til fremme af god skovdrift i skov, der er delt mellem flere ejere, søger miljøministeren i samarbejde med de statsanerkendte konsulentorganisationer på skovbrugsområdet at formidle sammenlægning eller samdrift af skovparceller.

Kapitel 6

Andre bestemmelser

§ 27. Miljøministeren påser, at loven og regler, der er udstedt efter loven, overholdes.

Stk. 2. Ministeren påser, at påbud efterkommes, og at vilkår, der er fastsat i tilladelser, overholdes.

§ 28. En tilladelse, der er meddelt efter loven eller efter regler, der er udstedt efter loven,

bortfalder, hvis den ikke er udnyttet senest 3 år efter, den er meddelt.

§ 29. Det påhviler ejeren at berigtige et ulovligt forhold på ejendommen. Består forholdet i en ulovlig brug af ejendommen, påhviler pligten tillige brugeren.

§ 30. Ejeren eller brugeren af en ejendom, hvorpå der er skov eller fredskovspligtigt areal, skal efter anmodning fra miljøministeren give de oplysninger om forholdene på ejendommen, herunder om økonomiske og regnskabsmæssige forhold, der har betydning for lovens administration.

§ 31. Miljøministeren kan give påbud om at berigtige forholdet, når der konstateres overtrædelse af loven eller af regler, der er udstedt efter loven.

Stk. 2. Hvis ejeren eller brugeren ikke driver skoven i overensstemmelse med reglerne i § 15, kan ministeren give påbud om, hvordan arbejdet skal gennemføres, herunder om hvilke træarter og dyrkningsmetoder der skal anvendes. Påbuddet kan desuden indeholde bestemmelse om tidsfølgen for arbejdets gennemførelse.

Stk. 3. Ministeren kan lade et påbud tinglyse. Når forholdet er berigtiget, skal ministeren lade påbuddet aflyse.

§ 32. Hvis ejeren eller brugeren ikke efterkommer et påbud om at berigtige et ulovligt forhold, kan det ved dom pålægges den pågældende inden en fastsat frist, og under tvang af fortløbende bøder, at berigtige forholdet.

Stk. 2. Når et påbud, der er meddelt ved dom, ikke efterkommes rettidigt, og inddrivelse af tvangsbøder ikke antages at føre til, at påbuddet efterkommes, kan miljøministeren for ejerens regning foretage det nødvendige for at berigtige forholdet.

§ 33. Hvis undladelse af at efterkomme et påbud efter § 31 er af særlig alvorlig karakter, kan det ved dom bestemmes,

- 1) at der i et nærmere fastsat tidsrum kun må foretages hugst, efter at statsskovdistriktet har udpeget de træer, der må fældes, eller
- 2) at skoven for ejerens regning tages i drift af statsskovdistriktet i et nærmere fastsat tidsrum.

Stk. 2. Til dækning af udgifterne til de foranstaltninger, der er nævnt i stk. 1, nr. 2, er der

pante- og fortrinsret i ejendommen som for ejendomsskatter.

34. Miljøministeren kan bestemme, at tilskud efter § 19 eller efter regler, der er udstedt efter § 20, helt eller delvist skal tilbagebetales, eller at tilsagn om tilskud helt eller delvist bortfalder, hvis

- 1) ansøgeren har givet urigtige eller vildledende oplysninger eller fortiet oplysninger af betydning for afgørelsen,
- 2) vilkår, der er fastsat for at yde tilskuddet, ikke opfyldes, eller
- 3) projektet ikke gennemføres i overensstemmelse med ansøgningen.

Kapitel 7

Myndigheder

§ 35. Miljøministeren kan henlægge sine opgaver og beføjelser efter loven til Skov- og Naturstyrelsen eller andre institutioner under Miljøministeriet. Ministeren kan fastsætte regler om adgangen til at klage over disse myndigheders afgørelser, herunder at disse myndigheder har den endelige administrative afgørelse.

§ 36. Skov- og Naturstyrelsen yder faglig bistand til miljøministeren og andre myndigheder i skovbrugsfaglige og andre spørgsmål, der har betydning for lovens administration.

Stk. 2. Skov- og Naturstyrelsen iværksætter forsknings- og udviklingsarbejder, der støtter de formål og hensyn, som er nævnt i § 1.

Stk. 3. Skov- og Naturstyrelsen udøver vejlednings- og informationsvirksomhed om skove og skovbrugserhvervet over for andre myndigheder og private.

Stk. 4. Skov- og Naturstyrelsen drager omsorg for, at der mindst hvert 10. år udarbejdes en landsdækkende skovstatistik.

§ 37. Miljøministeren skal, hvis ejeren anmoder om det, afgive en erklæring om skovens tilstand, herunder om der er forhold, som kan begrunde et påbud efter § 31, stk. 1 eller stk. 2. Miljøministeren skal afgive erklæringen senest 8 uger efter, at anmodningen er modtaget.

Stk. 2. Miljøministeren kan fastsætte regler om, at der skal betales gebyr for erklæringen.

§ 38. Til kontrol med overholdelse af loven og af regler, der er udstedt efter loven, kan miljøministeren besigtige ejendomme, hvorpå der

er skov eller fredskovspligtigt areal. Besigtigelsen kan gennemføres uden retskendelse men mod legitimation og så vidt muligt efter forudgående meddelelse til ejeren eller brugeren.

Kapitel 8

Klage

§ 39. Afgørelser i henhold til loven eller til regler, der er udstedt efter loven, kan påklages af

- 1) den, som afgørelsen retter sig mod,
- 2) den, som i øvrigt har en individuel, væsentlig interesse i sagen.

§ 40. Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den pågældende.

Stk. 2. Tilladelse efter § 10, § 13, § 18 eller § 24, stk. 2, må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet.

Stk. 3. Klage over en tilladelse efter § 10, § 13, § 18 eller § 24, stk. 2, har opsættende virkning, indtil klagemyndigheden har truffet afgørelse eller bestemmer andet.

Stk. 4. Klage over et påbud har opsættende virkning, indtil klagemyndigheden har truffet afgørelse eller bestemmer andet.

Kapitel 9

Skovrådet

§ 41. Miljøministeren nedsætter et rådgivende udvalg (Skovrådet), der rådgiver ministeren i skovbrugsfaglige og andre spørgsmål vedrørende skove.

Stk. 2. Rådets formand udnævnes af ministeren.

Stk. 3. Rådet består af 11 medlemmer udover formanden. 8 medlemmer udnævnes af ministeren efter indstilling fra Landbrugsministeriet, Dansk Skovforening (2 medlemmer), De Danske Skovdyrkerforeninger, Hedeselskabet, Danmarks Naturfredningsforening, Naturfredningsrådet og Friluftsrådet. 3 medlemmer udnævnes af ministeren som repræsentanter for det skovbrugsvidenskabelige område, Skov- og Naturstyrelsen og statsskovdistrikterne.

Stk. 4. Udnævnelserne gælder for 4 år.

§ 42. Skovrådet har følgende opgaver:

- 1) Rådet drøfter på eget initiativ spørgsmål, det finder af betydning for skovene, og udtaler sig herom til miljøministeren.

- 2) Rådet afgiver udtalelse til brug for de regler, ministeren udarbejder med hjemmel i loven.
- 3) Rådet udtaler sig om de spørgsmål, ministeren forelægger.
- 4) Rådet afgiver udtalelse til brug for retningslinier for administration af loven, herunder vejledninger som ministeren udarbejder til opfølgning af loven.
- 5) Rådet afgiver udtalelse til brug for afgørelse i de sager, der i medfør af regler efter § 35 er påklaget til ministeren, jf. dog stk. 2.
- 6) Rådet kan afgive redegørelse til ministeren om udviklingen inden for skovbrugsområdet og om de ændringer, rådet finder ønskelige.

Stk. 2. Ministeren fastsætter en forretningsorden for rådet. Der kan heri fastsættes regler om, at visse nærmere bestemte sager, som er påklaget til ministeren, ikke skal forelægges for rådet.

Kapitel 10

Straf, ikrafttræden og overgangsbestemmelser

§ 43. Med bøde straffes den, der

- 1) overtræder § 5, § 11, § 17, § 22, stk. 1, eller § 23,
- 2) tilsidesætter vilkår, der er knyttet til en tilladelse efter § 10, § 13, § 18, § 24, stk. 2, eller § 25,
- 3) undlader at efterkomme en beslutning efter § 25 om, at der kun på nærmere angivne vilkår må foretages erhvervsmæssig hugst,
- 4) undlader at give oplysninger efter § 30 eller
- 5) undlader at efterkomme et påbud efter § 31, stk. 1 eller 2.

Stk. 2. I regler, der er udstedt efter loven, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Stk. 3. Forældelsesfristen for strafansvaret er 5 år.

§ 44. For overtrædelser, der er begået af et aktieselskab, et anpartsselskab, et andelsselskab eller lignende, kan der pålægges virksomheden bødeansvar. Er overtrædelsen begået af en kommune eller et kommunalt fællesskab, jf. § 60 i lov om kommunernes styrelse, kan der pålægges kommunen eller det kommunale fællesskab bødeansvar.

§ 45. Loven træder i kraft den 1. juli 1989.
Stk. 2. Følgende lovbestemmelser ophæves:

- 1) Lov om skove, jf. lovbekendtgørelse nr. 231 af 4. maj 1979.
- 2) § 3 i lov om udstykning og sammenlægning m.m. af faste ejendomme, jf. lov nr. 6 af 7. januar 1977.
- 3) § 10 i lov om ændring af forskellige miljø- og planlægningslove (håndhævelse), jf. lovbekendtgørelse nr. 250 af 23. maj 1984.

Stk. 3. Denne lovs § 22, stk. 1, ophæves efter miljøministerens bestemmelse.

§ 46. Tilladelser og vilkår for tilladelser, der er meddelt efter den tidligere lovgivning, bevarer deres gyldighed. Tilladelser bortfalder dog, hvis de ikke er udnyttet senest den 1. juli 1991.

Stk. 2. Bygninger, anlæg, lystskove, dyreha- ver og andre indretninger fra før den 14. maj 1935, der ikke opfylder lovens regler, kan beva- res, så længe anvendelsen ikke ændres.

Stk. 3. Tinglyste deklarationer, der er opret- tet af ejeren for at frede enkelte træer eller par- tier af en skov af hensyn til bevaring af natur- skønheden, bevarer deres gyldighed, medmin- dre miljøministeren bestemmer andet.

Stk. 4. Fredskove, der har et større juletræs- og pyntegrøntareal i kort omdrift end nævnt i § 15, stk. 2, skal senest den 1. juli 1999 opfylde denne bestemmelse.

§ 47. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

0. Indledning

Forslag til skovlov blev fremsat første gang den 28. januar 1988, lovforslag nr. L 194, folketingsåret 1987-88, 1. samling. Forslaget kom til 1. behandling den 17. februar 1988 (Folketingstidende 1987/88, spalte 6715 ff.). Lovforslaget bortfaldt som følge af udskrivelsen af folketingsvalget, som blev afholdt den 10. maj 1988. Dette forslag vil i det følgende blive benævnt »forslag I«.

Det nu foreliggende lovforslag er i princippet en genfremsettelse af forslag I, men adskiller sig dog herfra på enkelte punkter.

Den væsentligste ændring er en følge af indstillingen i 2. delbetænkning fra Landbrugsministeriets Struktur- og Planudvalg (betænkning nr. 1145 af august 1988). Det anbefales i denne delbetænkning, at planlægningen for skovrejsning gennemføres i regionplanlægningen, og ikke som en særlig sektorplanlægning. Konsekvensen heraf er, at det ikke er nødvendigt med en regel herom hverken i skovloven eller i loven om støtte til forbedring af strukturen og effektiviteten i jordbruget (socio-strukturelle foranstaltninger m.v.).

I stedet vil der blive fremsat forslag til ændring af lov om lands- og regionplanlægning og til ændring af lov om regionplanlægning i hovedstadsområdet. Denne ændring vil sigte mod at fastsætte regler om planlægning for skovrejsning, svarende til hensigten med de kortlægnings- og planlægningsregler, der var i forslag I.

Om de øvrige mindre ændringer i forhold til forslag I henvises til bemærkninger til forslagens enkelte bestemmelser.

1. Baggrund

Folketinget har flere gange inden for de senere år drøftet emner af betydning for skovpolitikken.

I folketingsåret 1981/82 fremsatte Det radikale Venstre således et forslag til folketingsbeslutning om sikring af bøgeskov og anden løvskov (beslutningsforslag B61 i folketingsåret 1981/82). Førstebehandlingen er gengivet i Folketingstidende 1981/82, spalte 7878 ff. Forslaget kom ikke til afstemning og blev i uændret form genfremsat i det følgende folketingsår (beslutningsforslag B62 i folketingsåret 1982/83).

Førstebehandlingen er gengivet i Folketingstidende 1982/83, spalte 7824 ff. Heller ikke dette forslag kom til afstemning.

Debatten om disse to beslutningsforslag førte til, at miljøministeren i 1983 fremlagde en redegørelse om bogens fremtid for Folketinget. I redegørelsen pegedes der på forskellige virkemidler til bevaring af bøgen, og der redegjordes for fordele og ulemper ved dem. Redegørelsen førte ikke til politiske beslutninger.

I folketingsåret 1985/86 fremsatte Socialistisk Folkeparti et forslag til folketingsbeslutning om en ny skovlov (beslutningsforslag B115 i folketingsåret 1985/86). Førstebehandlingen er gengivet i Folketingstidende 1985/86, spalte 9281 ff. Forslaget kom ikke til afstemning.

I det følgende folketingsår fremsatte Socialistisk Folkeparti påny et forslag til folketingsbeslutning om en ny skovlov (beslutningsforslag B39 i folketingsåret 1986/87). Med enkelte ændringer var dette forslag identisk med det tidligere. Førstebehandlingen er gengivet i Folketingstidende 1986/87, spalte 3854 ff. Forslaget kom ikke til afstemning.

Den daværende miljøminister gav den 14. maj 1986 Folketingets miljø- og planlægningsudvalg »tilsagn om, at skovloven vil blive revideret i folketingsåret 1987/88 med det hovedsigte at præcisere balancen mellem skovens økonomiske afkast (vedproduktionen) og den rekreative udnyttelse. Ved revisionen er det hensigten at modernisere og effektivisere skovtilsynet bl.a. således, at der sikres en øget vedproduktion under hensyntagen til Danmarks nuværende underskud i træproduktionen. En sådan indsats vil kunne iværksættes, uden at balancen mellem vedproduktion og skovens rekreative udnyttelse forrykkes«.

Til forberedelse af lovforslaget nedsatte Miljøministeriet et kontaktudvalg vedrørende revision af skovloven. I kontaktudvalget var flg. organisationer m.v. repræsenteret: Dansk Skovforening, De Danske Skovdyrkerforeninger, Hedeselskabet, Danmarks Naturfredningsforening, Friluftsrådet, De Danske Landboforeninger, Centralforeningen af Tolvmandsforeninger og Større Landbrugere i Danmark, Danske Husmandsforeninger, Foreningen Danske Træindustrier, Specialarbejderforbundet i Danmark,

F. t. skovlov

Danske Skovteknikeres Landsforening, Danske Forstkandidaters Forening, Amsrådsforeningen i Danmark, Kommunernes Landsforening, Naturfredningsrådet, Skovbrugsinstituttet ved Den Kongelige Veterinær- og Landbohøjskole, Statens Forstlige Forsøgsvæsen, Finansministeriet (Budgetdepartementet og Administrationsdepartementet), Landbrugsministeriet, Planstyrelsen, Skov- og Naturstyrelsen og Miljøministeriet.

Lovforslaget har desuden været sendt til udtalelse hos Energiministeriet, Forsvarsministeriet, Indenrigsministeriet, Industriministeriet, Justitsministeriet, Kirkeministeriet, Ministeriet for Offentlige Arbejder, Ministeriet for Skatter og Afgifter, Undervisningsministeriet, Økonomiministeriet, Danmarks Geologiske Undersøgelse, Levnedsmiddelstyrelsen, Miljøstyrelsen, Hovedstadsrådet, Stiftelsen Sorø Akademi, Skovteknisk Institut, Skovhistorisk Selskab, Dansk Jagtforening, Landsjagtforeningen af 1923, Forbrugerrådet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Industrirådet, Majoratsforeningen og Dansk Botanisk Forening.

2. Skovlovgivningen gennem tiderne

Fra oldtiden og frem gennem tiderne blev det danske skovareal mindre. Skovene blev borthugget som følge af befolkningens vækst for at skaffe plads til boliger og agerjord og for at få brændsel og materiale til husholdning, husbygning, industri, skibe m.v.

I slutningen af 1700-tallet var skovarealet således reduceret til nogle få procent af landet. Samtidig var skovene forhuggede og i meget ringe dyrkningstilstand. Omfattende husdyrhold i skovene havde en ødelæggende virkning på foryngelserne. Der var igennem lang tid mangel på træprodukter, og landet blev afhængig af udlandet, især af staterne langs Østersøkysten, som følge af nødvendige, omfattende træimporter.

Med en række forordninger om skovenes forhold m.v. søgte staten at vende denne udvikling. Forordningerne af 20. oktober 1670, 31. august 1680, 29. december 1681, 13. september 1687, 21. januar 1710, 26. januar 1733 og 18. april 1781 fik dog alle trods pompøse formålsrklæringer kun en beskedent indflydelse.

Det var først skovforordningen af 27. september 1805, der medførte, at udviklingen vendte. I henhold til denne forordning skulle »overskov«, der var ejet i fællesskab af flere ejere, udskiftes. Forordningen forbød desuden rydning af »overskov«, krævede den indhegnet og fredet mod kreaturgræsning og høslæt, og begrænsede købernes adgang til at hugge i skoven i 10 år efter købet. Endelig etablerede forordningen et forstligt tilsyn med de private skove.

1805-forordningen var i nogen grad inspireret af en forordning af 2. juli 1784 for Hertugdømmerne, som man havde gode erfaringer med. Denne indeholder tillige en bestemmelse om, at skovtilsynet skal være særligt intensivt og aktivt over for små private skove.

»Overskov« i 1805-forordningens forstand er træarter, der kan udvikle sig til højstammet skov, dvs. dem der i dag betegnes som »skovtræarterne«.

1805-forordningen blev fulgt op af flere forskellige foranstaltninger. Således forestod staten en række skovtilplantningsopgaver på heder og på sandflugt-plagede arealer. Skovdriften blev forbedret, bl.a. ved at staten opkøbte en del godsskove og satte dem i stand for derefter at bortsælge dem igen. Der blev etableret undervisning af forstkandidater og skovfogeder. Man oprettede »Statens Forstlige Forsøgsvæsen«, der først var en del af statens skovadministration, men som sidenhen blev en selvstændig institution under Landbrugsministeriet.

I 1885 blev der indført en ordning med Hedeselskabet om statstilskud til privat tilplantning på hederne. Med ordningen blev der i de efterfølgende ca. 80 år tilplantet et par tusinde (større) private plantager, især i Midt- og Vestjylland.

Med lov nr. 111 af 1. marts 1919 blev der indført en ordning om statstilskud til aflønning af småskovsforeningernes skovbrugskonsulenter. Disse foreninger blev dannet af ejere af mindre skove for at opnå det nødvendige økonomiske grundlag for at få forstlig bistand. Der er nu dannet 16 skovdyrkerforeninger, der dækker hele landet.

Landbrugsministeriet nedsatte i 1920 en skovlovs-kommission, der afgav betænkning i 1929. Der blev herefter fremsat et forslag til en skovlov i rigsdags-samlingen 1933/34, som med visse ændringer blev vedtaget i 1935 og trådte i kraft den 14. maj 1935. 1805-forordningen blev dog ikke ophævet. I 1949 blev skovloven ændret med det sigte at bringe noteringen af fredskov i tingbogen til ende, hvilket dog ikke lykkedes fuldt ud. I 1984 gennemførtes en harmonisering på håndhævelsesområdet med en række andre af Miljøministeriets love.

1805-forordningen, 1935-loven og den øvrige skovbrugsmæssige udvikling i landet har tilsammen bevirket, at skovarealet er forøget mere end 4 gange på ca. 180 år. Samtidig er træproduktionen forøget og forbedret, ligesom skovenes miljømæssige betydning tillægges stadig større vægt.

3. Skovbruget i Danmark

3.1. Skovarealet

Skovene, der helt overvejende er kulturskove, dækker ca. 12 pct. af landets areal, svarende til knap

500.000 ha. Af skovarealet er omkring en trediedel i offentlig eje og to trediedele i privat eje. Ca. 270.000 ha består af nåletræbevoksninger med gran som dominerende træart. Af løvtræsarealet på 137.000 ha udgør bøg godt halvdelen. De ubevoksede arealer i skovene, f.eks. heder, enge, søer, vandløb og lignende, udgør næsten 100.000 ha, og vigtige naturinteresser er knyttet til disse arealer, hvoraf godt halvdelen ligger i statsskovene.

Størstedelen af den forøgelse af skovarealet, der er sket i dette århundrede, består af tilplantning med nåletræ, især rødgran. Løvtræsarealet har i den samme periode været nogenlunde konstant. Der er imidlertid sket visse forskydninger mellem de enkelte løvtræarter, således at bøgearealet er gået noget tilbage samtidig med, at især ege- og askearealet er blevet større. På grund af metodiske vanskeligheder med at sammenligne de 6 skovtællinger, der er udarbejdet i dette århundrede, kan det ikke lade sig gøre at opgøre disse forskydninger eksakt. Der regnes imidlertid med, at bøgearealet er formindsket med 15–25 pct., og at de øvrige løvtræarter er forøget med et tilsvarende areal.

3.2. Strukturforholdene

Det danske skovbrug er karakteriseret ved et meget stort antal små ejendomme. Omkring 25.000 af landets ca. 26.000 skovejendomme er mindre end 50 ha. Disse ejendomme, der har en gennemsnitsstørrelse på kun 4,5 ha, udgør ca. en fjerdedel af landets skovareal.

3.3. Træforsyning m.v.

Hugsten i Danmark svinger en del fra år til år, dels på grund af stormfald, dels på grund af markedsmæssige forhold. Hugsten udgør normalt godt 2 mill m³ pr. år, hvoraf ca. en fjerdedel er hugst i statsskovene. Den samlede hugst udgør dog kun ca. en trediedel af det danske forbrug af træ, og en stor del af forbruget må derfor dækkes ved import. Der er i overvejende grad tale om import af forarbejdet træ, herunder papir, og importværdien overstiger 10 mia. kr. om året.

Pyntegrønt og navnlig juletræer produceres ikke kun i skov men også på agerjord. Statistisk er det vanskeligt at fordele produktionen på de to jordbrugsformer. Det må dog antages, at pyntegrønt i det store og hele produceres i skov, mens juletræerne er mere ligeligt fordelt på skov- og landbrugsarealer. Produktionen varierer en del år for år. Der produceres i størrelsesordenen 23.000 t klippegrønt og 3 mill. stk. juletræer. Størstedelen af begge produktkategorier eksporteres.

3.4. Skovbruget i samfundsøkonomien

Produktionsværdien i skovbruget udgør mere end 1 mia. kr. årligt, og i den primære sektor og forarbejdningssektoren tilsammen er værdien ca. 20 mia. kr., som dog i et vist omfang også omfatter videreforarbejdning af importeret træ.

Det primære skovbrug beskæftiger ca. 5.000 personer. Skovbruget danner grundlag for størstedelen af beskæftigelsen for ca. 30.000 personer i den øvrige skovsektor, den træforarbejdende industri m.m. Skovbrug kan være velegnet til beskæftigelsesarbejde og har flere gange været benyttet dertil i arbejdsløshedssituationer.

Skovbrugets forbrug af rå- og hjælpestoffer fra andre sektorer er lille sammenlignet med landbrugets og industriens. Det betyder, at skovbruget ikke er ret meget afhængig af leverancer udefra. Endelig giver skovene en række miljømæssige fordele. Det gælder både varetagelse af landskabelige, kulturhistoriske, naturhistoriske og miljøbeskyttende hensyn og hensyn til friluftslivet.

3.5. Myndigheder og institutioner m.v.

Administrationen af statsskovene og skovlovgivningen forestås af Skov- og Naturstyrelsen under Miljøministeriet. Skov- og Naturstyrelsen er således landets største skovbrugsinstitution. Styrelsen varetager på en lang række områder opgaver af generel betydning for det samlede danske skovbrug.

Administrationen af skovstøtteleven og af skovbrugets konsulentordninger forestås af Landbrugsministeriet, herunder af Jordbrugsdirektoratet. Skovstøtteleven hjemler støtte til produktions-, beskæftigelses- og miljøfremmende foranstaltninger i private skove, der er mindre end 50 ha. I finansåret 1988 er der afsat ca. 14 mill. kr. til skovstøtte. Støtten udbetales i den rækkefølge, ansøgningerne modtages i Jordbrugsdirektoratet, og uden en skovbrugs- eller miljøfaglig prioritering.

Landbrugsministeriets støtte til konsulentordningerne går dels til Dansk Skovforening, dels til De Danske Skovdyrkerforeninger. Som led i konsulentordningen ved Dansk Skovforening udarbejdes der driftsplaner for private skovejendomme, og der gennemføres generelle driftsøkonomiske, edb-mæssige, regnskabsmæssige og ledelsesmæssige vejledningsopgaver. Der findes 16 lokale skovdyrkerforeninger, der dækker hele landet. I finansåret 1988 er der afsat ca. 4 mill. kr. til skovbrugets konsulentordninger, herunder til Dansk Skovforening.

Landbrugsministeriet overfører desuden årligt et beløb til Hedeselskabet til billiggørelse af selskabets konsulent- og vejledningstjeneste på skovområdet. Overførslen er en del af et programtilskud til billiggørelse af opgaver på land- og skovbrugsområdet i He-

deselskabets regie. I 1988 udgjorde programtilskuddet ialt 23,7 mill. kr.

Det forslag om en tilskudsordning til løvskov, som er en del af lovforslaget, skal administreres af Skov- og Naturstyrelsen som en integreret del af den samlede skovlovsadministration (dvs. som et vigtigt middel til opfyldelse af mål i loven) og som et supplement til Landbrugsministeriets ordninger.

Skovskolen og Statens Forstlige Forsøgsvæsen er begge institutioner under Landbrugsministeriet.

Ved Skovskolen undervises ufaglærte og faglærte skovarbejdere samt skovteknikere. Skolen afholder desuden kurser for andre, herunder for skovbrugsstuderende og skovejere.

Statens Forstlige Forsøgsvæsen gennemfører forskning på skovdyrkningsområdet og af befolkningens anvendelse af skovene til friluftsliv. En betydelig del af forsøgene gennemføres i statsskovene.

Målet med forsøgsvæsenets forskningsarbejde er at klarlægge forhold, som har betydning for skovens udvikling, stabilitet og produktion under forskellige naturgivne forhold i Danmark. Ved de ofte langvarige forsøg med forskellige former for etablering af bevoksninger, skovbehandling, valg af træarter og racer m.v. bidrager forsøgsvæsenet til at løse biologiske, tekniske, økonomiske og samfundsmæssige problemer med relation til skovbruget.

Hovedparten af forsøgsvæsenets aktiviteter er knyttet til ca. 500 forsøgsarealer. Hertil kommer laboratorieundersøgelser vedrørende jordbundsforhold, plantefysiologiske forhold og skovtræernes sygdomme.

Forsøgsvæsenet har samarbejdsrelationer til bl.a. Skovbrugsinstituttet, Zoologisk Institut, Arboretet og andre institutter på Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, til Miljøstyrelsens Luftforureningslaboratorium, Hedeselskabet og Skov- og Naturstyrelsen.

Under Landbrugsministeriet er desuden Jagt- og Skovbrugsmuseet, Vildtforvaltningen og andre institutioner af betydning for skovbrugserhvervet.

I Undervisningsministeriets regi forskes i skovbrugsspørgsmål bl.a. ved Skovbrugsinstituttet under Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, hvor der desuden uddannes forstkandidater. Ved Arboretet under Landbohøjskolen forskes i skovbrugsgenetik, dendrologi (dvs. læren om træer og buske) og skovhistorie.

Endelig udfører de 2 teknologiske institutter og Skovteknisk Institut (ATV) udviklingsopgaver på skovbrugsområdet.

3.6. Udviklingsperspektiver i skovbruget

Dansk skovbrug er inde i en hastig udvikling, der forventes fortsat i de kommende årtier. Der er således

stadig mulighed for at øge mængden og kvaliteten af træproduktionen.

Forøgelse af træproduktionen sker ikke blot som følge af en forøgelse af skovarealet ved tilplantning af marginaljord. Der kan også høstes betydelige gevinster ved f.eks. skovtræforædling, bedre skovdyrkning samt øget udnyttelse af råtræet.

Skovens betydning for de miljømæssige forhold forventes også fortsat forøget, dels som følge af et større skovareal, dels på grund af den større variation og stabilitet i skovene, der kan opnås som følge af god skovdrift.

Der består usikkerhed om eventuelle skader på danske bevoksninger som følge af forøget luftforurening. Skov- og Naturstyrelsens overvågningsaktiviteter på dette område søges fortsat i de kommende år med øget intensitet.

4. Statsskovbrugets opgaver

Det er af væsentlig samfundsmæssig betydning, at skovens produktion er flersidig og omfatter såvel træ og træprodukter som en bred vifte af miljø- og fritidsgoder. Derfor, og fordi produktionsstiden i skovene overstiger det enkelte menneskes levetid, er offentlig skovdrift overalt i verden et anerkendt og udbredt middel i den nationale skovpolitik. I EF-landene udgør de offentligt ejede skove med tilhørende ubevoksede arealer store andele af det samlede skovareal: I Grækenland 93 pct., i Irland 78 pct., i Vesttyskland 56 pct., i Holland 48 pct., i Luxembourg 46 pct., i Storbritannien 43 pct., i Belgien 42 pct., i Italien 40 pct., i Danmark 39 pct., i Spanien 34 pct., i Frankrig 26 pct. og i Portugal 24 pct.

De miljø- og friluftinteresser, der knytter sig til skovene, kan være en belastning for ejerne, hvilket medfører, at det kan være ønskeligt at tilgodese disse interesser gennem statsdrift.

Endelig må der peges på, at der gennem et statsligt skovbrugsapparat hurtigere og mere direkte kan nå skovpolitiske mål.

4.1. Langsigtede produktionsformål

Staten anlægger i sin drift af skovene en samfundsmæssig ressourcebetragtning. Man opbygger vedmassereserver med en høj værdi til indsats i forsyningsmæssige krisesituationer, hvilket kan lade sig gøre, da man ikke er underlagt privatøkonomiske forretnings- og likviditetshensyn.

Staten kan lettere end private forfølge langsigtede produktionsmål på bekostning af kortsigtede. Statskovene har bl.a. fungeret som »træbank« under de to verdenskrige, og gør det stadig med mellemrum, f.eks. gennem hugstøp og etablering af trælagre i forbindelse med stormfald. Staten har i de sidste

100-200 år forestået store tilplantninger på heden med det primære formål at øge træproduktionen og de indenlandske træressourcer og herudover at øge beskæftigelsen i tider med stor arbejdsløshed. Der har oftest været tale om nyttiggørelse af magre hedejorder og lignende, der dyrkningsmæssigt er meget ringere end nutidens marginaljorder.

4.2. Miljø- og fritidsgoder

I statsskovene er en del arealer fredet efter naturfredningsloven. Derudover har Statsskovbruget administrativt fredet mange arealer af landskabelige og videnskabelige grunde. Lyngheder og -bakker, grupper af enebuske, enge, moser, strandvolde, trægrupper, særlige løvtræbevoksninger m.v. bevares. Løvtræbevoksningers levetid forlænges, og der stiles mod en vedvarende forøgelse af løvtræarealet, ikke mindst i Vestjylland.

Jagten i statsskovene drives ud fra reservatsynspunkter, dvs. at der tilstræbes en afbalanceret oprettholdelse af det naturlige dyreliv.

Statsplantager er undertiden anlagt med naturbeskyttelses- og naturgenopretningsformål, der rækker ud over den enkelte ejendoms areal. Det gælder f.eks. klitplantagerne i Vestjylland, Nordsjælland og på Bornholm, der sikrer de bagvedliggende landbrugsarealer mod sandflugt. Det samme gælder de jyske hedeplantager, der langsomt men sikkert forvandler disse karske områder til en rig og varieret skovnatur. Tilplantningerne har betydet, at den tusindårige udpinning af de magre hedejorder er ophørt, og at jordens frugtbarhed nu igen langsomt opbygges, hvorved plantagerne bliver til skov.

I statsskovene kan befolkningen færdes døgnet rundt, og statsskovene har en meget lang tradition for at tilgodese forskellige former for friluftsliv – fra den fredfyldte oplevelse af skovensomheden til de bynære skoves stærkere udbygning med anlæg af forskellig art. Der er ligefrem rejst skove med det formål at tilgodese behovet for friluftsliv, bl.a. Vestskoven ved København.

4.3. Samspil med den private skovsektor

I et lille skovbrugsområde som det danske er tilstedeværelsen af et velfungerende offentligt skovbrug et stabiliserende element for hele sektoren, og Statsskovbruget har ofte bevist sin nødvendighed for sektorens fortsatte trivsel og udvikling.

Den statslige skovadministration er en både igangsættende og stabiliserende faktor for sektorens forsknings- og udviklingsaktiviteter i et omfang, som private skovbrugsvirksomheder ikke kan magte.

Det er Skov- og Naturstyrelsens mål gennem stadig forbedring af den statslige skovforvaltning og

gennem statslig skovtilplantning at sikre den fortsatte varetagelse af de nævnte materielle og immaterielle mål med statsskovene og at sikre den gunstige vekselvirkning mellem offentlig og privat aktivitet i skovsektoren.

5. Skovene og friluftslivet

Næsten al friluftsliv her i landet foregår enten i skoven eller ved stranden. Man regner med, at disse to naturtyper er nogenlunde lige væsentlige for befolkningens friluftsliv.

Skovene tiltrækker en betydelig større andel af den voksne befolkning end biblioteker, sportspladser, kunstudstillinger, teatre, voksenundervisning og koncertsale.

Der er en betydelig variation i omfanget og karakteren af skovenes anvendelse til friluftsliv, både fra skov til skov, fra den ene person til den anden, fra det ene tidspunkt til det andet, og inden for det enkelte skovområde.

Undersøgelser af befolkningens ønsker til skovene og det åbne lands udformning har bl.a. klarlagt, at det især er stilhed og varierende naturoplevelser, som folk gerne vil have, når de færdes i skovene. Der tages afstand fra larmende udfoldelser som bil- og knallertkørsel, brug af transistorradioter og lignende.

Befolkningen værdsætter ifølge disse undersøgelser skov af enhver art. Men visse skovtyper foretrakkes mere end andre. Således foretrakkes løvskov i nogen grad fremfor nåleskov og bøgeskov fremfor anden løvskov; men forskellige former for nåleskov og anden løvskov vurderes også højt. Behovet for publikumsfaciliteter i form af borde, bænke, affaldskurve og lignende regnes som behersket, idet der dog er en betydelig variation i ønskerne til skovenes udformning fra person til person og fra område til område.

6. Den skovpolitiske redegørelse

Den skovpolitiske redegørelse, som regeringen i april 1987 afgav til Folketinget, afstikker især fire hovedmål for skovpolitikken:

- at sikre en øget produktion i skovbruget og træindustrien og mindre afhængighed af import,
- at sikre eksistensen af en privat skovsektor med lønsomme virksomheder,
- at øge skovenes miljømæssige og friluftsmæssige værdier og
- at forbedre ressourceudnyttelsen og forøge rentabiliteten.

Forøgelsen af træproduktionen søges gennemført på tre måder, nemlig ved bedre udnyttelse af de eks-

sterende skove, rejsning af nye skove og anvendelse af et bedre plantemateriale.

Samtidig med, at træproduktionen ønskes forøget, vil regeringen fortsat søge at integrere hensynet til miljø og friluftsliv i skovdriften. Dette skal bl.a. ske ved rådgivning og information og ved at udforme støtteordninger på en sådan måde, at det flersidige skovbrug fremmes.

Bedre udnyttelse af eksisterende skove vil bl.a. ske ved at samordne de eksisterende konsulentordninger inden for skovbruget, således at der laves en enstregig ordning med ensartede regler. Ordningen vil blive udformet sådan, at den nuværende 50 ha-grænse bortfalder.

Samtidig lægger den skovpolitiske redegørelse vægt på at lette mulighederne for tilplantning af landbrugspligtig jord gennem tilskud, ved lempelser og justeringer i landbrugsloven og jordfordelingsloven samt ved justeringer i administrationen af disse love.

Et væsentligt element i den skovpolitiske redegørelse er endelig, at der bør etableres en mere tæt koordination mellem de forskellige forsknings- og uddannelsesinstitutioner på skovbrugsområdet. Derfor har landbrugsministeren nedsat en arbejdsgruppe vedrørende skovforskningens struktur og formidlingen af forskningens resultater.

7. Hovedtræk i lovforslaget

I lovforslaget er indarbejdet regler fra *skovloven* (lovbekendtgørelse nr. 231 af 4. maj 1979 som ændret ved § 10 i lov nr. 250 af 23. maj 1984) og *udstykningslovens* § 3 (lovbekendtgørelse nr. 6 af 7. januar 1977). Forslaget indeholder dog en række nye principper i forhold til disse regler, ligesom der i stor udstrækning er gennemført en sproglig og retsteknisk modernisering.

Der har i årenes løb udviklet sig en righoldig praksis ved administrationen af den gældende lov. Denne praksis er beskrevet i bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser.

Den nævnte praksis er i vidt omfang opstået ved fortolkning af enkelte nøglebestemmelser i den gældende lov. I lovforslaget er den formuleret i forskellige regler, især i kapitel 2 og kapitel 3.

Lovforslaget er i det store og hele udtryk for en videreførelse af linien i 1935-loven, uden at der på væsentlige områder er tale om hverken lempelser eller skærper. Lovforslaget betoner dog i højere grad end den gældende lov de miljømæssige forhold ved skovene.

I det efterfølgende er kort angivet hovedindholdet af lovforslagets enkelte kapitler:

I *Kapitel 1* er der som noget nyt angivet en formålsbestemmelse, hvori det præciseres, at skovene har både en produktionsmæssig og en miljømæssig funktion. I Statsskovbruget skal der lægges særlig vægt på udvikling og gennemførelse af en god og miljøvenlig skovdrift, der kan danne forbillede.

Kapitel 2 beskriver fredskovspligtige arealer, dvs. de arealer som primært er reguleret ved loven. Endvidere indeholder kapitlet bestemmelser om fredskovspligtens indhold, om de undtagelser, der kan gøres herfra og om byggeri og udstykning.

I *Kapitel 3* er der som noget nyt præciseret rammerne for god skovdrift, der sammen med fredskovsbegrebet er et bærende element i lovforslaget.

Desuden legaliseres adgangen til at dyrke juletræer og pyntegrønt i kort omdrift.

Reglerne i *Kapitel 4* tilsigter ved tilskud at fremme og forøge løvskovarealerne, især bøg og eg.

Kapitel 5 beskriver situationen ved ejerskifte. For så vidt angår det særlige 10 årige-tilsyn med skove, der har været handlet, er der sket den ændring, at ordningen er sat i bero, men kan sættes i kraft igen, hvis der bliver behov derfor. Samtidig er ordningen udvidet til også at omfatte skove i selskabseje, uanset tidspunktet for ejerskifte.

Reglerne i *Kapitel 6* omhandler de pligter, skovejerne har, og de administrative sanktionsmuligheder, myndighederne har.

Kapitel 7 omhandler myndighederne i henhold til loven og angiver bl.a., hvilke pligter myndighederne har som formidler af viden om skovdrift.

I *Kapitel 8* er der fastsat regler om klageadgang, -frister, m.v.

Ifølge *Kapitel 9* skal der nedsættes et rådgivende udvalg (Skovrådet), der afløser det nuværende Statens Skovnævn.

Kapitel 10 indeholder straffe-, ikrafttrædelses- og overgangsbestemmelser.

8. Den gældende skovlov

Flere af bestemmelserne i den gældende skovlov fra 1935 fandtes også i skovforordningen fra 1805. Skovlovgivningen er således en meget gammel del af landskabsforvaltningen. Dette er medvirkende til, at mange af de danske skove er af høj kvalitet, både hvad angår træproduktion og miljømæssige forhold.

Den gældende skovlov varetager både landskabelige og produktionsmæssige hensyn. Dens regler tilsigter, at landets skovareal ikke formindskes.

Skovarealet fastholdes ved, at størstedelen af skovene er pålagt fredskovspligt.

Fredskovspligt er en arealreservation til skovdrift. Begrebet var ikke nævnt i 1805-forordningen, men det blev benyttet allerede i forbindelse med udskift-

ningerne og matrikuleringen i slutningen af 1700-tallet. Fredskovsbegrebet har betydet, at landets skovareal i de sidste par hundrede år er forøget fra 2-3 pct. til nu ca. 12 pct.

Loven bestemmer, at fredskovspligtig grund skal drives på en måde, så der dannes sluttet skov af højstammede træer.

Denne bestemmelse tjener flere formål. Højstammede træer er velegnede til træindustriell udnyttelse pga. deres dimensioner, og da de kun har få knaster. En skov af højstammede træer udgør tillige befolkningens billede af, hvorledes en skov skal se ud. Poeter har kaldt dette billede for »skovens søjlehal«. Endelig er en skov med højstammede træer en biotop, der indeholder levesteder for en række dyre- og plantearter, der ikke kan trives andre steder. Det er grunden til, at der i skov er flere arter end i andre af landets mere betydende biotoper.

Loven indeholder tillige en række detaljerede regler om fredskovskonstatering, som ikke er gentaget i lovforslaget.

Derimod er loven meget ordknap hvad angår de forskellige bestemmelser om f.eks. forbud mod byggeri i fredskov. Der er dog i årenes løb udviklet en righoldig praksis, som har været grundlag for udformningen af visse af lovforslagets regler, navnlig i kapitel 2 og 3.

9. Konsekvenser for anden lovgivning

Lovforslaget medfører, at § 3 i udstykningsloven ophæves. Denne regel, der omhandler udstykning af samlede fredskovsstrækninger, er indarbejdet i lovforslaget.

Desuden medfører lovforslaget, at § 5, stk. 1 og 3, i lov om lens, stamhuses og fideikommisgodsers samt de derhen hørende fideikommiskapitalers overgang til fri ejendom («lensafløsningsloven») skal ændres. Det skyldes, at Statens Skovnævn nedlægges med lovforslaget, hvorefter Skovnævnet ikke længere kan foretage det skovkyndige skøn efter lensafløsningsloven. Med et særligt fremsat forslag til ændring af lensafløsningsloven foreslås dette skovsagkyndige skøn henlagt til miljøministeren. Dette ændringslovsforslag fremsættes samtidigt med skovlovsforslaget.

Endelig medfører lovforslaget sammenholdt med det forslag til ny udstykningslov, som boligministeren senere fremsætter, at skovforordningen af 27. september 1805 og forordningen af 2. juli 1784 for Hertugdømmerne kan ophæves. Dette vil blive indarbejdet i forslaget til ny udstykningslov. 1784-forordningen er hjemlet med lov nr. 351 af 9. juli 1920 om indlemmelse af de sønderjydske landsdele i kongeriget, som ændret ved lov nr. 123 af 1. juni 1929.

Når forordningerne ophæves kan deling af uudskiftede skove fremover ske ved udstykning.

Ved lovens administration vil regler efter en række andre love også komme i betragtning. Det gælder f.eks. landbrugsloven, skovstøtteloven, loven om støtte til forbedring af strukturen og effektiviteten i jordbruget, zoneloven, råstofloven, naturfredningsloven, lands- og regionplanlovene, kommuneplanloven og ekspropriationsprocesloven. Forholdet til disse og andre love er beskrevet i bemærkningerne til visse af lovforslagets enkelte bestemmelser.

10. Administrative og økonomiske konsekvenser af lovforslaget

10.1. Administration af den gældende lov

10.1.1. Skov- og Naturstyrelsen m. fl.

Ifølge Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 815 af 3. december 1987 om henlæggelse af opgaver og beføjelser til Skov- og Naturstyrelsen varetager denne styrelse administrationen af skovloven. Tilsynet med de private skove er ved Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 57 af 20. februar 1978 henlagt til 31 statskovdistrikter.

I Skov- og Naturstyrelsens skovdyrkningskontor er der beskæftiget ca. 4 1/2 medarbejdere med administrationen af loven.

På statskovdistrikterne er der beskæftiget, hvad der ialt svarer til ca. 10 medarbejdere – regnet på heltidsbasis – med tilsynet med de private skove og forberedelse af de skovlovsager, der afgøres af Skov- og Naturstyrelsen.

Miljøministeriets departement er klagemyndighed over de afgørelser, der træffes af Skov- og Naturstyrelsen. Antallet af klager i skovlovsager er dog beskedent. Det antages, at der i departementet er beskæftiget, hvad der svarer til ca. 1/2 medarbejder hermed.

Der er således ialt beskæftiget ca. 15 personer med administrationen af skovloven.

10.1.2. Andre myndigheder

Der er ikke andre myndigheder, der har opgaver med administrationen af skovloven, bortset fra Statens Skovnævn, der nedlægges med lovforslaget.

10.2. Administrative og økonomiske konsekvenser af lovforslaget

I forbindelse med Skov- og Naturstyrelsens oprettelse er der ved en strukturændring og omlægning af de eksisterende ressourcer oprettet et skovdyrkningskontor. Kontorets opgaver er administration af skovloven, varetagelse af opgaver om skovdyrkning, herunder at understøtte og formidle forsknings- og udviklingsopgaver, overvågning af skovens sundheds-

tilstand samt visse opgaver vedrørende skovdyrkning i U-lande.

Med oprettelsen af skovdyrkningskontoret søger Skov- og Naturstyrelsen at forbedre og koordinere indsatsen for en større og mere værdifuld træproduktion og et godt miljø i skovene, både i Miljøministeriets skove, i andre offentlige skove og i de private skove.

En gennemførelse af lovforslaget vil medføre øgede opgaver for Skov- og Naturstyrelsen, både centralt og decentralt på statsskovdistrikterne.

10.2.1. Staten (Skov- og Naturstyrelsen)

Lovforslagets administrative og økonomiske konsekvenser kan opdeles på følgende hovedområder:

- 1) Lovopfølgende arbejde
- 2) Fredskovsnotering
- 3) Almindelig sagsbehandling
- 4) Information/udvikling/forskning
- 5) Tilskudsordningen vedrørende løvskov
- 6) Plejeordningen
- 7) Skovstatistik.

Ad 1. Arbejdet i forbindelse med lovens ikrafttræden omfatter udarbejdelse af bekendtgørelser, cirkulærer, instrukser, vejledninger m.v. Lovforslaget indeholder visse bestemmelser, hvorefter miljøministeren kan fastsætte nærmere regler. Det forberedende arbejde i den forbindelse forventes udført i Skov- og Naturstyrelsen.

Derudover skal der udarbejdes en ny skovlovinstruks for statsskovdistrikterne og en ny bemyndigelsesbekendtgørelse, der henlægger en række af opgaverne til distrikterne.

Det skønnes, at ca. 2 medarbejdere vil blive beskæftiget i 2 år hermed.

Ad 2. Notering af fredskovspligt i tingbog og matrikel er en engangsopgave.

Noteringen af fredskovspligten er søgt gennemført flere gange, men ikke afsluttet, da den gældende lovs regler herfor er for omstændelige. Med lovforslaget forudsættes, at notering af fredskovspligten afsluttes på relativ kort tid. Dette vil medføre lettelser i arealforvaltningen, både i den offentlige og i den private sektor.

Skov- og Naturstyrelsens arkiver er det væsentligste grundlag for gennemførelse af denne opgave.

Det skønnes, at der medgår 4 medarbejdere i 3 år til afslutning af noteringen af fredskovspligten i tingbog og matrikel.

Ad 3. Den almindelige sagsbehandling efter loven omfatter foruden konkrete sager en løbende ajourføring af fredskovsnoteringerne. Opgaverne skal fort-

sat løses i samarbejde med de statsanerkendte konsulentorganisationer på skovbrugsområdet.

Det antages, at en vedtagelse af lovforslaget vil medføre flere enkeltssager, især i forbindelse med varetagelsen af de miljømæssige hensyn i skovene. I Skov- og Naturstyrelsen skønnes disse opgaver at beskæftige 2 ekstra medarbejdere.

Ad 4. Lovforslagets konsekvenser for Skov- og Naturstyrelsens arbejde med information, udvikling og understøttelse af forskningsopgaver vedrørende skovdyrknings- og miljøforhold i skove bliver bl.a.:

- Udarbejdelse af informationsmateriale.
- Vejledning til skovejere om generelle spørgsmål om skovdyrkning, herunder om de statsanerkendte konsulentorganisationer, støtteordninger m.v.
- Samarbejde med forskningsinstitutioner og skovdistrikter m.fl. om skovbrugsmæssige forsøgs- og udviklingsopgaver.
- Medvirken ved formulering af mål for landets skovbrugsforskning og -udvikling.

Disse opgaver skønnes at ville beskæftige ialt 6 medarbejdere.

Ad 5. Tilskudsordningen til fremme af løvskov er ny. Der forventes at blive behov for tilskud til etablering af op til 1.000–1.200 ha om året, dog med store variationer år for år som følge af bøgens og egens ujævne frøsætning og svingningerne på træmarkedet. Af denne grund foreslås ordningen etableret med ret til akkumuleret overførsel af midler, der ikke er brugt i et finansår.

Opgaverne består i at give skovejere forhåndstilsagn om støtte, tilse de nyetablerede løvtræbevoksninger, udbetale støttebeløb m.v.

Der vil også komme opgaver, der indirekte virker til fremme af løvskoven.

Det skønnes, at ordningen i alt vil beskæftige 3 medarbejdere i Skov- og Naturstyrelsen.

Målet med tilskudsordningen forventes at kunne nås, hvis skovejerne får dækket en mindre del af de udgifter, der er ved løvtrækultivering, f.eks. omkring en trediedel. Hvis denne forudsætning holder stik, vil det samlede, årlige behov for støttemidler andrage ca. 15 mio. kr. Midlerne til tilskudsordningen vil blive afsat på de årlige finanslove.

Ad 6. Plejeordningen forventes ikke at kræve et væsentligt ressourceforbrug inden for en overskuelig fremtid.

Ad 7. Ifølge lovforslaget drager Skov- og Naturstyrelsen omsorg for at lade en skovstatistik udarbejde mindst hvert 10. år. Miljøministeriet har nedsat et

skovstatistknævn, der i foråret 1988 har afgivet betænkning om retningslinier for fremtidig udarbejdelse af statistik om skove. Gennemførelse af arbejdet med en skovstatistik forventes ikke at medføre personalebehov i Skov- og Naturstyrelsen.

10.2.2. Amtskommuner, Hovedstadsrådet og kommuner

Amtskommunerne, Hovedstadsrådet og kommunerne vil ikke blive berørt ressourcemæssigt af lovforslaget.

10.3. Personalebehov som følge af lovforslaget

Lovforslaget har følgende konsekvenser for statens personalebehov:

	1989	Overgangsperioden 1990-93 pr. år	1994 og derefter pr. år
		————— årsværk —————	
Lovopfølgende arbejde	1	2 (2 år)	0
Fredskovsnotering	1	4 (3 år)	0
Almindelig sagsbehandling	0	2	2
Information/udvikling/forskning	0	6	6
Tilskudsordning	0	3	3
Plejeordning	0	0	0
Staten ialt	2	17	11

10.4. Udgifter som følge af lovforslaget

Derudover er der foretaget et udgiftsskøn for visse særskilte opgaver.

10.4.1. Beregningsgrundlaget

Ved opgørelse af de samlede udgifter til personale mv. er som beregningsgrundlag anvendt 280.000 kr. pr. årsværk.

10.4.2. Miljøministeriet

Samlet medfører lovforslaget følgende merudgifter for staten:

	1989	Overgangsperioden 1990-93 pr. år	1994 og derefter pr. år
		————— 1.000 kr. —————	
Lovopfølgende arbejde	500	1.000	0
Fredskovsnotering	1.500	2.000	0
Almindelig sagsbehandling	500	1.000	1.500
Information/udvikling/forskning	500	4.000	5.500
Tilskudsordning	0	15.000	15.000
Plejeordning	0	1.000	2.000
Staten ialt	3.000	24.000	24.000

10.4.3. Finansiering

Merudgifterne er indbudgetteret på forslag til finanslov for 1989 med tilhørende budgetoverslagsår.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til kapitel 1 om formål

Til § 1

Bestemmelsen er enslydende med § 1 i forslag I.

Ad stk. 1

Den gældende skovlov indeholder ikke nogen formålsbestemmelse. Man kan dog af forskellige bestemmelser i loven og af lovens forarbejder udlede, at den skal varetage både produktionsmæssige og miljømæssige, især landskabelige, hensyn.

Skovloven har ikke blot været en forudsætning for, at træproduktionen er forøget og forbedret, men også, at skovene har kunnet tilgodese miljømæssige hensyn såsom landskabelige, naturhistoriske, kulturhistoriske og miljøbeskyttende hensyn samt hensyn til friluftslivet.

Lovforslaget tilsigter at videreføre denne linie ved at formulere et egentligt formål med loven. De enkelte elementer i formålsbestemmelsen er ikke indordnet i en prioriteret rækkefølge. Dansk skovbrug er kendetegnet ved en driftsform kaldet »flersidigt skovbrug«, hvor hensynene til de forskellige dele af formålsbestemmelsen er søgt afbalanceret efter de forhold, der er på de enkelte lokaliteter eller de enkelte ejendomme.

For det første tilkendegives, at man ønsker at bevare og værne de danske skove. Dette sker i erkendelse af den store flersidige betydning, skovene har. Forslaget sigter mod at forstærke lovens indflydelse på skovdriften, både hvad angår træproduktionen og de miljømæssige hensyn.

Det bemærkes, at løvskov er den naturlige vegetationstype på en meget stor del af landets areal, og at løvskoven – udover sin betydning for træproduktion, beskæftigelse m.v. – tillige har væsentlig betydning som levested for landets oprindelige flora og fauna. Det er en af grundene til, at løvskoven søges beskyttet og fremmet med lovforslaget, som en integreret del af det flersidige skovbrug.

Det er væsentligt, at der i formålsbestemmelsen desuden lægges vægt på skovnaturens langsigtede stabilitet. Det sker i lovforslaget ved at fastlægge fredskovsbegrebet som en arealreservation til skovbrugsformål og ved at foreskrive, at fredskovsarealer skal benyttes til god skovdrift.

Lovforslaget sigter endvidere mod at forbedre strukturen i skovbrugserhvervet. Det søges gennemført på flere måder f.eks. ved at påvirke arrondering-

en og ejendomsstrukturen positivt og ved at præcisere Skov- og Naturstyrelsens opgaver på det skovbrugsfaglige område.

Velfungerende skovbrugsejendomme, både i den offentlige og i den private sektor, er en væsentlig forudsætning for, at skovene fortsat kan udbygges til flersidigt gavn for træproduktionen og for udvikling af skovenes miljømæssige værdier.

Det er endvidere hensigten, at en ny lov kan medvirke til at forøge skovarealet. Der er ikke egentlige tilplantningsbestemmelser i forslaget, men ved hjælp af regionplanlægningen og forslagens § 9 kan skovloven i samspil med en målrettet administration af anden lovgivning, bl.a. landbrugsloven, forbedringsloven og planlægningslovene, danne baggrund for en egentlig skovrejsningspolitik.

Skovrejsning tjener flere formål. På længere sigt kan landets afhængighed af import af træ og træprodukter bringes ned, samtidig med at den indenlandske træforarbejdende industri kan styrkes. Med en noget kortere tidshorisont kan tilplantning medvirke til en række miljømæssige forbedringer inden for de områder, der iøvrigt er nævnt i bemærkningerne til denne bestemmelse.

Det er klart, at behovet for ny skov bør afbalanceres med de øvrige behov, der kan tilgodeses ved samfundets arealforvaltning.

Det er hensigten med loven, at det statslige tilsyn med de private skove skal styrkes kvalitativt. Det skal bl.a. ske ved i højere grad end i dag at rådgive og informere om god skovdrift, både om de produktionsmæssige og de miljømæssige sider derved.

Lovforslaget vedrører især fredskovspligtige arealer. I bl.a. kapitel 5 er der dog regler, der også vedrører ikke-fredskovspligtige arealer.

I de tilfælde, hvor lovforslaget benytter ordet »skov« er der tale om fredskovspligtige arealer samt om visse andre arealer, der også er træbevoksede.

Som udgangspunkt er skove arealer, der er bevoksede med træarter, der kan udvikle en højstammet vækst. Der kan være tale om hjemmehørende træarter som bøg, eg eller ask, eller om indførte som ær, rødgran, sitkagran eller juletræ- og pyntegrøntarterne.

Der vil dog i reglen også være et krav til arealets størrelse og udstrækning for, at et træbevokset areal kan betegnes som skov. Mindre arealer danner i mange tilfælde ikke basis for skov med tilstrækkelig beskyttelse mod vind og udtørring, hvilket medfører, at højstammede træer ikke udvikles, og at den flora og fauna, der hører hjemme i skove, ikke indfinder sig. Denne situation vil i mange tilfælde foreligge, hvis skoven er mindre end 0,5 ha, eller hvis den er meget smal, mindre end 20 m bred. I sådanne tilfælde

kan der desuden være tekniske problemer med at udnytte træet.

Ad stk. 2

Det understreges, at formålsbestemmelsen lægger op til en flersidig udnyttelse af skovene, hvor både de materielle og de immaterielle hensyn tilgødeses.

Vægtningen af disse forskellige hensyn i forhold til hinanden er ikke den samme overalt, men afhænger af de lokale behov, dyrkningsmuligheder m.v.

Skovdyrkingen skal sigte på at forøge træproduktionen og forbedre dyrkningsgrundlaget. Bl.a. skal en øget selvforsyningsgrad med træprodukter søges opnået. Siden omkring år 1900 er træproduktionen pr. arealeenhed forøget med ca. 1 pct. om året. Det skyldes tildels, at der ved anlæg af nye bevoksninger er anvendt et stadigt højere ydende plantemateriale, og at dyrkingen af de etablerede bevoksninger er forbedret. Det skyldes dog også, at skovene er blevet mere sluttede – mere beskyttede – siden indførelsen af dem i forrige århundrede. Herved er skovklimaet blevet bedre, og grundlaget for en sikker og varieret skovdrift er blevet mere frodigt.

Landskabelige hensyn stiller bl.a. krav til skovenes ydre og indre rumlige opbygning, dvs. stabile skovbryn og beskyttelse af heder, moser m.v. i skovene.

Naturhistoriske hensyn kan f.eks. være sikring af gode levesteder for plante- og dyrelivet og fastholdelse og forbedring af skovklimaet samt af et varieret bevoksningsbillede med forskellige træarter af forskellige aldre – i visse tilfælde etageret i de samme bevoksninger.

De kulturhistoriske hensyn er knyttet til bevaring af fortidsminder i skovene samt enkelttræer eller bevoksninger af særlig interesse.

Med miljøbeskyttende hensyn tænkes f.eks. på forhold som beskyttelse af skovklimaet, beskyttelse af grundvand mod f.eks. nitratforurening og på dæmpning af sandflugt og jordfygning.

Med hensyn til friluftslivet tænkes dels på publikums opholdsmuligheder i skovene, dels på oplevelsesmulighederne.

Til § 2

Bestemmelsen er enslydende med § 2 i forslag I.

Ad Stk. 1

Forslaget om, at offentligt ejede skove skal tillægges landskabelige, naturhistoriske, kulturhistoriske og miljøbeskyttende hensyn samt hensyn til friluftslivet særlig vægt, er nyt, men svarer til de opgaver, mange offentlige skovejere hidtil har påtaget sig.

Med offentligt ejede skove menes skove, der ejes af staten, primær- og amtskommunerne og folkekirken.

Statsskovene er i første række dem, der hører til Statsskovbruget under Miljøministeriet.

Der lægges med bestemmelsen ikke op til, at hensynet til udnyttelse af træproduktionen tilsidesættes i de offentlige skove. Det er væsentligt for hele det danske skovbrug og for træindustrien, at der fortsat gennemføres en betydelig erhvervs-mæssig aktivitet i statsskovene.

Varetagelse af miljømæssige hensyn kan formindskede driftsresultatet betragteligt. For Statsskovbrugets vedkommende andrager det ca. 125 mill. kr. om året. En mindre del af disse omkostninger er direkte udgifter til publikumsfaciliteter m.v. Den største del er indirekte omkostninger i form af manglende indtjening som følge af, at økonomisk set mindre interessante bevoksninger, der f.eks. kan være bevokset med løvtræ i lang omdrift, opretholdes i stort omfang, og at løvskovsarealet til stadighed udvides. Hertil kommer, at Statsskovbruget har betydelige omkostninger ved drift og pleje af værnskov i Vestjylland og af udyrkede arealer, der udgør ca. 1/3 af det samlede areal.

En del kommuner har gennem tiderne opkøbt skove til glæde for friluftsliv og turistlivet. Det gælder f.eks. en række af de østjyske kommuner, der har gjort en indsats for at bevare løvskove.

Skove under folkekirken udgøres ofte af mindre skove, især løvskove. Med tilknytningen til kirkemiljøet kan de kulturhistorisk set være værdifulde, og da skovdriften i nogle tilfælde har været ekstensiv, er de visse steder i landet også naturhistorisk set værdifulde.

Ad Stk. 2

Ifølge stk. 2 skal der lægges vægt på udviklingsopgaver og forsøgsvirksomhed i Statsskovbruget. Det skal fortsat ske i samarbejde med andre myndigheders aktiviteter på området. Dette foregår allerede i dag, idet en betragtelig del af de skovbrugsmæssige forsøgs- og forskningsaktiviteter gennemføres på Statsskovbrugets arealer. Det drejer sig blandt andet om bedømmelse af træarters vækstforhold, skovbehandling, forbedring af skovteknikken, undersøgelse af luftforureningens betydning for trævækst og vildtbiologiske studier. Disse aktiviteter er medvirkende til, at driftsresultatet forringes i Statsskovbruget.

Statsskovbruget fastsatte i 1982 økologiske retningslinier, som indgår i driftsplanlægningen for statsskovene. Heraf fremgår, at der på mange måder kan tages hensyn til jorden og vandet, til bevoksnernes sammensætning og til naturarealer i skovene.

Der gødskes eller kalkes kun i forbindelse med lavtproducerende nåleskov, erstatningsgødskning i pyntegrøntbevoksninger etc. Ligeledes begrænses

anvendelse af herbicider, insekticider, fungicider m.v. til et minimum.

Ved flisning søges mest mulig af blad- og nålemåsen samt små grene ladet tilbage på jordbunden, idet disse ved forrådnelse giver et væsentligt bidrag til næringsstofhusholdningen og humuslagets opbygning. Meget gamle humuslag (mor, tørv) kan være af stor videnskabelig interesse og bør i en del tilfælde ikke forstyrres. Ved valg af kulturteknik bør jordbearbejdning derfor begrænses på sådanne jorder.

Større renafdrifter ved søer og andre vådområder bør undgås. Gødskning bør undgås i nærheden af alle former for naturarealer.

Sædvanligvis tilsigter skovdriften et varieret og stabilt skovbryn mod det åbne land.

Særlig på let jord søges sammenskubning eller afbrænding af kvas undgået, idet disse aktiviteter kan være medvirkende til en kraftig frigørelse af kvælstof.

Gamle nåletræer (skovfyr, østrigsk fyr, lærk m.v.) kan bevares som enkelttræer, hvor de ikke volder skade eller udgør en fare.

Sædvanligvis søges selvforyngelse i bøg gennemført. Indblanding af længelevende nåletræer i forryngelserne er ønskelig.

Smålokaliteter, der er velegnede voksesteder for ask, lind og andre danske løvtræarter, bør udnyttes hertil, evt. som holme eller indblanding. Hvor naturlig undervækst under lysttræer ikke indfinder sig, underplantes med danske løvfældende arter. Enkeltræer og grupper af træer, især af eg, bevares til høj levealder, evt. så længe de er levedygtige. Specielt skånes redetræer, randtræer, træer langs veje og lignende.

Ellesumpe opretholdes, evt. ved stævning.

Åbne vandarealer bevares åbne, oprensnes og friholdes for forurening. Vandløb holdes gerne beskyggede.

I en del tilfælde opgives tidligere tiders dræningsforanstaltninger, således at mindre søer genskabes.

Blødbundsarealer, der indgår i skovdriften, søges fortsat dyrket sådan, at de bedst muligt tjener den omgivende skovbevoksning men uden intensive afvandsings- eller tilplantningsforanstaltninger. Vådbundsarealer i uplejet eller ekstensivt plejet tilstand skal fortsat dyrkes på den måde. Vådbundsarealer, der henligger i lysåben tilstand, bør opretholdes sådan.

Åbne arealer med spredt træ- og buskvækst (overdrev) opretholdes, om nødvendigt ved holmøise plantninger eller ved stedvise rydninger.

Til kapitel 2 om fredskovspligt

Til § 3

Bestemmelsen er = bortset fra en mindre redaktionel ændring i stk. 1, nr. 7 = enslydende med § 3 i forslag I.

Den gældende lovs regler om, hvilke skove der er fredskovspligtige, findes i § 1, der i 6 punkter opregner de fredskovspligtige skove.

- I. Skove, der ved lovens ikrafttræden den 14. maj 1935 tilhørte staten, kommuner, kirker, præsteembeder og offentlige stiftelser.
- II. Skove i de sønderjyske landsdele, som fandtes på tidspunktet for udstedelsen af skov- og jagtforordningen af 2. juli 1784.
- III. Skove i den øvrige del af landet, som fandtes på tidspunktet for udstedelsen af forordning af 27. september 1805 om skovenes udskiftning, vedligeholdelse og fredning i Kongeriget Danmark.
- IV. Skove, der af hovedgårdsejere blev unddraget bondebrug i henhold til udskiftningsforordningen af 8. juni 1787.
- V. Skove, der er pålagt fredskovspligt ved tinglyste deklarationer.
- VI. Skovstykker, der ved lovens ikrafttræden lå omgivet af eller dannede forbindelse mellem skove, der er nævnt under II, III, IV eller V, eller som udfyldte indskæringer i yderkanten af sådanne skove.

Forslaget til § 3 bygger i al væsentligt på den gældende lovs § 1, men der er dog tale om såvel en præcisering som en udvidelse af denne.

De fredskovspligtige arealer skal som hovedregel holdes træbevoksede og dyrkes i overensstemmelse med principperne for god skovdrift, jf. kapitel 3.

Det bemærkes, at arealer, hvorpå fredskovspligten er ophævet efter den tidligere eller nugældende lovgivning, fortsat er fritaget for fredskovspligt, selv om de efter ordlyden falder ind under et eller flere af punkterne, og selv om de fortsat bærer skov, jf. § 46, stk. 1.

Det tilføjes, at selvom skøde på en skovbevokset ejendom tidligere i overensstemmelse med den gældende lovs § 1, jf. § 10, stk. 3, har fået påtegning om, at der ikke findes fredskov på ejendommen, er skoven alligevel fredskovspligtig, hvis den er omfattet af bestemmelserne i lovforslagets § 3. En »negativ« skødepåtegning er nemlig ikke en tilladelse som nævnt i § 46, stk. 1.

Ad Stk. 1

Ad nr. 1. Ifølge den gældende lovs § 1, I, er de offentligt ejede skove fredskove, hvis de ved lovens ikrafttræden i 1935 tilhørte staten, kommuner, kirker, præsteembeder eller offentlige stiftelser. Der foreslås en ajourføring, så sådanne skove, bortset fra dem, der

ejes af offentlige stiftelser, jf. nr. 6, er fredskove, uanset hvornår de er erhvervet. Det gælder således også skove, som erhverves i fremtiden, bortset fra de tilfælde der er nævnt i stk. 4.

Ved skove, der tilhører staten, tænkes ikke blot på Statskovbrugets skove (under Miljøministeriet), men også på skove, der ejes af andre ministerier.

Ved kommuner forstås både amts- og primærkommuner.

Ved skove, der tilhører folkekirken, er der tænkt på de skove, der hører til folkekirkens institutioner, herunder skove som menighedsrådene bestyrer.

Ad nr. 2. Bestemmelsen omfatter for det første ejendomme, hvor et skøde i medfør af den gældende lovs § 10, stk. 3, har fået påtegning om fredskovspligt, der herefter er noteret i tingbogen.

Bestemmelsen omfatter også ejendommene, hvor fredskovspligt i forbindelse med matrikulære ændringer er blevet noteret i tingbogen på grundlag af en udtalelse fra skovmyndighederne.

Desuden er ejendomme, der tidligere var vurderet med såkaldt »skovskylldshartkorn«, noteret i tingbogen som fredskovspligtige, jf. § 2, stk. 2, i lov nr. 43 af 20. februar 1969 om bortfald af hartkorn og matrikel-skyld.

Endelig dækker bestemmelsen skove, for hvilke fredskovspligten er konstateret efter de detaljerede regler i skovlovens afsnit C og derefter noteret som fredskov i tingbogen.

I alle tilfælde er ejendommene dog som hovedregel fredskovspligtige i medfør af en eller flere af de øvrige bestemmelser i den gældende lovs § 1 (eller lovfor-slaget § 3).

Ad nr. 3. Forslaget svarer til den gældende lovs § 1, III. Det omhandler både de deklarationer, der er tinglyst i medfør af den tidligere lovgivning og de deklarationer, der fremover oprettes i medfør af forslaget § 8.

Der er tre hovedtyper af fredskovsdeklarationer:

- I. Deklarationer, der ubetinget pålægger arealet fredskovspligt.
- II. Deklarationer, der betinget af statstilskud til tilplantningen (og evt. også af bevoksningens egnethed som fredskov) pålægger arealet fredskovspligt.
- III. Tjenestestedsdeklarationer.

Ad I. Disse deklarationer er i dag de mest almindelige. De anvendes især ved pålæggelse af fredskovs-pligt som vilkår for dispensation fra skovloven (ved-lagsarealer) eller for ophævelse af landbrugspligt.

De omfatter normalt kun mindre arealer, der ofte ligger i tilknytning til anden fredskov.

Ad II. Disse deklarationer er de såkaldte »Hedeselskabs-deklarationer«, der omfatter næsten alle større private plantageområder i Jylland.

I 1885 blev der indført en ordning, hvorefter staten kunne yde tilskud til at oprette plantager ved Hedeselskabets medvirken på betingelse af, at ejeren ved en tinglyst deklaration erklærede sig villig til at pålægge plantagen fredskovspligt, også kaldet »A-plantager«.

I de ældste deklarationer blev fredskovspligten ikke alene betinget af, at der blev ydet statstilskud til tilplantningen af større samlede arealer men også af, at arealet af skovmyndighederne blev erklæret for egnet til at blive bevaret som fredskov. I nyere deklarationer af denne art (fra ca. 1940 og frem til begyndelsen af 1960'erne) har betingelsen alene været, at det tilplantningsareal, hvortil der blev ydet statstilskud, var sammenhængende og større end 2 ½ ha.

I den sidste snes år er der ikke oprettet »Hedeselskabs-deklarationer«.

For en stor del af »Hedeselskabs-deklarationerne« er der i årenes løb tinglyst påtegning om endelig fredskovspligt, når betingelserne herfor har været opfyldt, enten for hele det oprindelige deklarationsareal eller for en (tilpas stor) del heraf. Men der resterer dog en del deklarationer, hvor der endnu ikke er taget stilling til omfanget af endelig fredskovspligt, jf. nr. 4.

Ad III. Tjenestestedsdeklarationer er ikke benyttet til at pålægge et areal fredskovspligt efter den gældende lovs § 4, men ejerne har hermed anerkendt, at arealet på et andet grundlag allerede er undergivet fredskovspligt. Nemlig ved, at det er udlagt som tjenestejord til en person, der er ansat i skoven, og af den ansatte anvendes til landbrug.

Disse deklarationer blev udarbejdet som følge af vedtagelsen af lov nr. 240 af 7. juni 1952 om visse landbrugsejendommers brug og overgang til selveje, hvorefter en række landbrugsejendomme under godserne blev undergivet særlige bestemmelser om brug, overgang til selveje m.m. Ifølge denne lov blev skovtjenestesteder undtaget fra bestemmelserne, hvis fredskovspligten blev anerkendt af ejeren. Samtidig blev landbrugspligten ophævet og i en række tilfælde blev der foretaget samnotering med skovejendommen.

Mange af disse arealer er senere tilplantet og udgør nu en del af en skov.

Ad nr. 4. Bestemmelsen omhandler alene de såkaldte »A-plantager«, se bemærkninger til nr. 3, Ad II.

Fredskovspligten er kun gældende for A-plantagernes bevoksede del samt utilplantede arealer, der er integreret del heraf, jf. stk. 3. Kommende tilplantninger på deklaraationsarealet, som kan karakteriseres som skov og ikke blot som juletræskultur, vil blive fredskovspligtige, selv om der ikke er ydet statstilskud. Se iøvrigt stk. 2.

Der er en anden type plantager, der er anlagt ved Hedeselskabets medvirken og i et vist omfang med statstilskud, kaldet »B-plantager«. Disse er ikke pålagt hverken betinget eller endelig fredskovspligt, er altså ikke fredskovsplantager, hvorfor de ikke er omfattet af bestemmelsen. Dog er visse B-plantager i tidens løb pålagt fredskovspligt i forbindelse med skødepåtegning.

Ad nr. 5. Forslaget svarer i det store og hele til den gældende lovs § 1, II, A og B.

Efter bestemmelsen fastlægges fredskovspligt for en stor del af de private skove på grundlag af, om der var skov eller træarter, som kan udvikles til højstammede bevoksninger, i 1805, eller – for de sønderjyske landsdeles vedkommende – i 1784. I de pågældende år trådte de forordninger om skove, der er nævnt i de indledende bemærkninger til § 3, i kraft.

De sønderjyske landsdele er de landområder, der ved fredstraktaten i Versailles af 28. juni 1919 blev overdraget til Danmark, jf. lov nr. 351 af 9. juli 1920 om indlemmelse af de sønderjyske landsdele i kongeriget.

Det kunne overvejes at opgave forbindelsen mellem fredskovspligten og de gamle forordninger. Det skyldes bl.a., at det tilgængelige kortmateriale ofte ikke viser forholdene for netop årene 1784 og 1805.

Det foreslås imidlertid at fastholde disse årstal først og fremmest af de grunde, der er nævnt i indledningen til bemærkninger til § 4, stk. 1.

Ad nr. 6. Forslaget er identisk med den tilsvarende bestemmelse i den gældende lovs § 1, I, om skove, der ved lovens ikrafttræden, det vil sige 14. maj 1935, tilhørte offentlige stiftelser.

Ved offentlige stiftelser forstås, ligesom efter den gældende lov, stiftelser, der er under offentligt tilsyn, og hvis midler ifølge fundatsen skal komme en større, ubestemt kreds af personer til gode.

Sådanne skove har i det store og hele ikke været handlet, og der forekommer derfor ikke skødepåtegninger til afgørelse af fredskovsforholdene.

Ad nr. 7. Bestemmelsen er en lovteknisk præcisering af den gældende lovs § 1, II, B, b. Denne omhandler skove, der er anlagt på de fæstebondejorder, som godsejeren unddrog fra bondebrug i henhold til udskiftningsforordningen af 1787 og skovforordningen af 1805. I henhold til disse regler kunne hovedgårdsejere unddrage fæstebondejord fra bønderne på betingelse af, at arealerne blev tilplantede.

De majorater, der blev frigjort i henhold til lensafsløsningsloven (lovbekendtgørelse nr. 638 af 16. september 1986), var alle hovedgårde. Der var tale om de såkaldte len (grevskaber og baronier), stamhuse og fideikommiss, som omfatter en væsentlig del af de gamle, private godsskove.

Det antages, at en stor del af de gamle, private godsskove er fredskovspligtige ifølge den gældende lovs § 1, II, B, b.

Ad nr. 8. Retspraksis har fastslået, at mange jyske egekrat og andre naturskove er fredskovspligtige ifølge den gældende lovs § 1, II, B, a, men det fremgår ikke klart af lovens tekst.

Der er i mange tilfælde knyttet naturvidenskabelige og/eller landskabelige interesser til disse naturskove, jf. bemærkninger til lovforslagets § 17, stk. 2.

Bestemmelsen omfatter, i modsætning til den gældende lov, egekrat uden hensyn til deres alder.

De øvrige typer af naturskove, f.eks. bøgepur og klippeløkker vil oftest være fredskovspligtige efter reglen i nr. 5.

Ad Stk. 2

Se bemærkningerne til stk. 1, nr. 3, ad II, og til nr. 4.

Ad Stk. 3

Bestemmelsen svarer delvis til den gældende lovs § 6, stk. 5. Den tilsigter at bevare de ikke-træbevoksede arealer, der som en del af skoven udgør en landskabsmæssig naturlig sammenhæng med den egentlige skovbevoksning. Som eksempel på sådanne arealer kan nævnes heder, moser og strandenge uanset størrelsen heraf, jf. forslaget til § 17, stk. 3, og bemærkninger dertil.

Bestemmelsen gælder desuden for (tidligere) tjenestejorder, samt for klitter, marker og enge, der udgør en del af skovejendommen.

Veje, brandbælter og andre ubevoksede arealer, der er nødvendige for skovdriften, er også omfattet af bestemmelsen.

Bestemmelsen gælder kun for arealer, der ligger på samme ejendom som skoven.

Ad Stk. 4

Når Jordbrugsdirektoratet under Landbrugsministeriet opkøber arealer i forbindelse med en jordfordeling, sker det med henblik på snarlig videresalg til private, jf. lov nr. 129 af 28. april 1955 om jordfordeling mellem landejendomme (med senere ændringer). De skove, der i sådanne tilfælde opkøbes, forbliver altså ikke i statsligt eje, hvorfor de foreslås undtaget fra reglen i stk. 1, nr. 1, for at undgå, at fredskovspligten kan virke hindrende for jordfordelingens gennemførelse.

Ad Stk. 5

Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 2, stk. 1.

Til § 4

Bestemmelsen er enslydende med § 4 i forslag I.

Ad Stk. 1

Fredskovsbegrebet, der er et bærende element i lovforslaget, har i næsten 200 år været et særdeles stærkt redskab i landskabsforvaltningen, som har sikret bevaring og udvidelse af de danske skove.

Det har været overvejende, om dette redskab yderligere kunne styrkes ved et forslag om, at al skov er fredskov. Dette ville i realiteten være at opgive fredskovsbegrebet.

Det antages, at den respekt, som i årenes løb har stået om begrebet, netop skyldes, at der findes både skov, der er fredskovspligtig, og skov, der ikke er fredskovspligtig.

Det formodes, at omkring 85 pct. af landets skove i dag er fredskovspligtige.

Ved forslaget opretholdes fredskovsbegrebet, og det præciseres, at fredskovspligt er en arealreservation, der er fastsat ved lov.

Heraf følger blandt andet, at fredskovspligten ikke viger for modstridende bestemmelser i den fysiske planlægning i medfør af lands- og regionplanlovene, kommuneplanloven eller andre love med planlægningsbestemmelser.

Visse arealer er undergivet både fredskovspligt efter skovloven og landbrugspligt efter landbrugsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 424 af 1. juli 1986. Ifølge landbrugslovens § 7a skal landbrugspligtige jorder udnyttes på forsvarlig jordbrugsmæssig måde. Med visse mindre undtagelser anses skovbrug ikke som jordbrugsmæssig udnyttelse. Landbrugsloven er dog ikke til hinder for, at skovarealer, der fandtes før lovens ikrafttræden den 21. april 1967, fortsat drives som skov. Landbrugspligtige skove, der også er fredskove, skal drives efter skovlovens dyrkningsbestemmelser.

Landbrugsloven indeholder visse begrænsninger for, at landbrugspligtig jord fremover indtages til (fred)skov. Ejeren af en landbrugsejendom kan tilplante indtil 25 pct., dog højst 25 ha, af den del af ejendommen, der ikke var tilplantet inden den 1. august 1973. Landbrugsministeren kan fastsætte regler om yderligere skovtilplantning. Disse regler vedrører alene en regulering af en egentlig skovtilplantning, da juletrækulturer på landbrugspligtig jord ikke er omfattet af reglerne. Sådanne bevoksninger kan dyrkes som en landbrugsafgrøde.

Sådanne skove er dog også omfattet af landbrugslovens regler om hovederhverv, bopælspligt, uddannelseskraft, sammenlægning, forpagtning m.v. I enkelte tilfælde, f.eks. i jordfordelingssager, kan det være en fordel, at sådanne skove er undergivet samme reguleringer som landbrugsarealer.

I den overvejende del af sager, hvor arealer både er landbrugs- og fredskovspligtige, kan dobbeltadministration forekomme. Blandt andet Skovpolitisk Udvalg har påpeget dette.

I forbindelse med drøftelserne i Landbrugsministeriets Struktur- og Planudvalg (2. delbetænkning, betænkning nr. 1145 af august 1988) har man været inde på en tilsvarende problemstilling. Dette udvalg pegede således på en løsning, hvorefter landbrugspligten opretholdes i forbindelse med skovtilplantning i skovrejsningsområder, der udpeges i regionplanlægningen. Derimod indstillede udvalget, at der i sådanne tilfælde meddeles dispensation fra landbrugslovens regler om erhvervelse og om begrænsning af skovtilplantning efter § 7 A.

Det præciseres, at fredskovspligtige arealer skal dyrkes efter retningslinierne for god skovdrift, jf. lovforslagets kapitel 3.

Ad Stk. 2

Bestemmelsen er central i lovforslaget.

At fredskovspligtig grund skal holdes bevokset med højstammede træer medfører først og fremmest, at der herved produceres træ af den bedst mulige kvalitet til industriel udnyttelse. Det gælder såvel træ til finer, møbler, husbyggeri, skibsbyggeri m.v., som til papir og spånplader. Dette indebærer, at den bedste lønsomhed ved dyrkning af skovtræer i reglen sker ved højskovdrift. Blandt andre fordele ved højstammet skov er, at sådan skov kan have betydelige landskabelige og naturhistoriske kvaliteter. Der tænkes her ikke blot på de »nationale« højstammede løvskove, men også på andre skovtyper.

Forslaget er forenklet i forhold til den gældende lovs § 6, stk. 1. Heri er det desuden anført, at der skal være træer af en sådan art og beskaffenhed samt i et sådant antal, at den beskrevne bevoksningstilstand

udvikles i skovene. Dette er nu indeholdt i lovforslagets § 15.

Da hverken juletræer eller energiskov danner højstammede træer indenfor et rimeligt tidsrum, idet de som led i dyrkningen afhugges forinden, er sådanne kulturer ikke tilladt i fredskov efter den gældende skovlov. Lovforslaget legaliserer dyrkning af juletræer, se § 15, stk. 2.

Ad stk. 3

Blandt de arealer, der er omfattet af bestemmelsens første led, kan f.eks. nævnes veje, brandbælter, skovplanteskoler og vildtagte.

Til § 5

Bestemmelsen er - bortset fra en mindre redaktionel ændring - enslydende med § 5 i forslag I.

Bestemmelsen er ny.

Der er eksempler på, at skov er ryddet, uden at det forinden er klarlagt, om der var tale om et fredskovspligtigt areal eller ej. Med reglen fastslås, at spørgsmålet om fredskovspligt skal være afklaret forinden.

Forslaget skal sammenholdes med § 24. Dette indebærer, at selv om ejeren godtgør, at skoven ikke er fredskovspligtig, må den ikke uden tilladelse overgå til anden anvendelse i 10 års-perioden efter et ejerskifte, jf. § 24.

Til § 6

Bestemmelsen er enslydende med § 6 i forslag I.

Den foreslåede fortrinsstilling for fredskovspligt i forhold til andre rettigheder er nødvendig til sikring mod, at fredskovspligten udslættes i tilfælde af tvangsauktion. En tilsvarende bestemmelse i den gældende lovs § 3 omfatter kun de fredskove, der fandtes ved lovens ikrafttræden. Derudover findes i lovens § 4, stk. 1, en bestemmelse, hvorefter pålæggelse af fredskovspligt ved deklaration forudsætter panthavernes samtykke.

Normalt kan pålæggelse af fredskovspligt ikke bringe pantesikkerheden i fare, men kravet om pant-haversamtykke medfører, at alle pantebreve i en ejendom skal forsynes med tinglyste respektpåtegninger, når der lægges fredskovspligt på et areal, f.eks. et vederlagsareal for ophævelse af fredskovspligt et andet sted. Den foreslåede bestemmelse vil forenkle administrationen.

Der findes tilsvarende bestemmelser i § 10 i lov om by- og landzoner (lovbekendtgørelse nr. 446 af 3. oktober 1985) og i § 10 i lov om råstoffer (lovbekendtgørelse nr. 617 af 24. september 1987).

Fredskovspligt er med denne regel ikke til hinder for ekspropriation. Ekspropriationen som sådan til-sidesætter dog heller ikke fredskovspligten.

Til § 7

Bestemmelsen er enslydende med § 7 i forslag I.

Ad Stk. 1

Forslaget træder i stedet for reglerne i den gældende lovs §§ 24 - 33 om fredskovskonstatering.

Forenklingen indebærer, at der administrativt kan træffes afgørelser om fredskovspligt uden iagttagelse af de komplicerede regler i den gældende lov om fremlægning, indvarsling m.m.

Da skovloven blev vedtaget i 1935, var det hensigten, at al fredskovspligt i løbet af ca. 50 år skulle fremgå af tingbogen. Skødepåtegningsordningen i den gældende lovs § 10, stk. 3, skulle medvirke hertil. Dette mål er dog ikke nået, selv om en betydelig del af fredskovene er noteret efter denne bestemmelse.

Efter en lovændring i 1949 blev den retskredsvisse fredskovskonstatering indledt for at fremskynde processen, men i midten af 1960'erne blev arbejdet indstillet, da det var for ressourcekrævende. Arbejdet var da afsluttet i kun ca. en tredjedel af landet ved udstedelse af bekendtgørelser om skødepåtegningsordningens bortfald i de pågældende retskredse, der iøvrigt ikke hører til de skovrigeste.

Forholdet er senere kompliceret af, at der i 1970'erne blev foretaget en del omlægninger af retskredsene, så det i dag kan kræve betydelige arkivstudier for at fastlægge, hvor ordningen gælder.

Den foreslåede bestemmelse lægger op til, at skovmyndighederne snarest får afsluttet gennemgang og notering af de fredskovspligtige arealer (det, der i den gældende lov omtales som fredskovskonstatering). Der sigtes mod en styrkelse af retssikkerheden på området, sådan at alle ved hjælp af tingbog eller matrikel kan gøre sig klart, om der på en given ejendom er tale om fredskovspligtige arealer eller ej.

En afgørelse af, at et areal er fredskovspligtigt, må naturligvis baseres på de kriterier, der er nævnt i § 3. Afgørelsen skal træffes af Skov- og Naturstyrelsen. Hvis ejeren anser afgørelsen for at være forkert - og evt. sidder inde med relevant materiale - kan der, som ved tilsvarende administrative afgørelser, klages til miljøministeren. I sidste ende kan sagen om nødvendigt indbringes for domstolene.

Ad Stk. 2

Bestemmelsen skal sammenholdes med den gældende lovs § 1, IV, men er i et vist omfang vidererækkende.

Forslaget har flere formål. Dels at undgå visse tvivlstilfælde, der kan optræde i forbindelse med afgrænsning af fredskovspligt i en skov, der indeholder skovstykker, som efter reglerne i § 3, stk. 1, ikke er fredskovspligtige. Dels at undgå forskellige naboge-

ner og gener for den »egentlige« fredskov, som kan opstå, hvis en ikke-fredskovspligtig del af en skov ryddes uden hensyn til den øvrige del.

Bestemmelsen er ikke begrænset til kun at angå skovstykker, der findes ved lovens ikrafttræden. Den vil endvidere finde anvendelse på skovstykker, der anlægges i fremtiden.

Med arronderer, der er et skovbrugsfagligt udtryk, menes enhver form for udvidelse af en skov, der medfører, at skovens yderkant bliver mere afrundet. Længden af skovens yderkant formindskes altså i forhold til arealet, når arronderingen forbedres.

For at bestemmelsen kan finde anvendelse, må den ikke-fredskovspligtige del tydeligt skulle udgøre en del af skoven som topografisk enhed. Der kan altså ikke være tale om at pålægge f.eks. ikke-fredskovspligtige juletræsarealer fredskovspligt, før de har nået en betydelig højde, 10 m eller mere. Juletræer anses derfor fortsat som en landbrugsafgrøde.

Det er ikke nogen betingelse, at disse skovstykker ligger på samme ejendom som den »egentlige« fredskov.

Reglen vil blive administreret efter retningslinier, der udarbejdes efter at Skovrådet har udtalt sig, jf. § 42, stk. 1, nr. 4.

Ad Stk. 3

Efter gennemgang og afgørelse af fredskovspligt påhviler det skovmyndighederne til oplysning for både nuværende og kommende skovejere at få foretaget notering herom i tingbogen og i matriklen.

At visse brugere m. fl. skal underrettes om afgørelsen skal ses i lyset af deres mulighed for at udnytte deres klageret. De brugere, der tænkes på, er sådanne, som har en egentlig personlig og/eller økonomisk interesse i spørgsmålet, om skoven er fredskovspligtig, eller ej. Det kan f.eks. være en forpagter, mens f.eks. en jagtlejer ikke er omfattet af bestemmelsen.

Til § 8

Bestemmelsen er enslydende med § 8 i forslag I.

Bestemmelsen afløser den gældende lovs § 4, stk. 1, men er dog mere detaljeret end denne.

For at nye fredskove bedst muligt kan komme til at tilgodese kravene i kapitel 3 om god skovdrift, kan der i deklARATIONEN fastsættes bestemmelser om arealets tilplantning, træartsvalg, kulturmetoder, løvtræbælter og lignende.

For at et areal kan være egnet til at blive pålagt fredskovspligt, skal bl.a. følgende kriterier tillægges vægt: bonitet, arealstørrelse, arrondering, nærhed til anden fredskov, landskabelig virkning, miljø- og grundvandsbeskyttelse samt forbedring, hensyn til friluftslivet, naturgenopretning m.v.

Der er i en række amtskommuner og kommuner redegjort for disse forhold i regionplanlægningen og kommuneplanlægningen. Det vil være skovlovmyndighedernes opgave at administrere reglen i overensstemmelse med denne planlægning.

Bestemmelsen gælder ikke kun tilfælde, hvor en ejer af egen drift lægger fredskovspligt på et areal. Den gælder tilsvarende i tilfælde, hvor der af skovmyndighederne stilles krav om et vederlagsareal, jf. forslaget § 14.

Reglen kan bl.a. anvendes i forbindelse med skovrejsning, jf. dog forslaget § 9.

Fredskovsdeklarationen skal have Skov- og Naturstyrelsen som påtaleberettiget. Det kan – ligesom efter den gældende praksis – bestemmes i tilladelsen, at fredskovsdeklarationen skal indeholde et kort, der er udarbejdet af en landinspektør, og som viser beliggenheden af det fredskovspligtige areal. Hvis deklara-tionsarealet er en del af et matr. nr., kan det desuden bestemmes, at grænserne for det fredskovspligtige areal markeres af en landinspektør.

Pålæggelse af fredskovspligt er en offentligretlig servitut, der ikke kræver samtykke fra kommunalbestyrelsen efter kommuneplanlovens § 36.

Hvis arealet er landbrugspligtigt, skal tilplantning og pålæggelse af fredskovspligt tillige ske inden for de rammer, der er fastsat i landbrugsloven.

Bestemmelsen i stk. 2 om sikkerhedsstillelse er en fast praksis, der hermed foreslås lovfæstet. Den tilsigter at skabe sikkerhed for, at arealer, der indtages til fredskov, inden for en rimelig tid kommer i skovdrift.

Til § 9

Bestemmelsen er ny i forhold til forslag I.

Bestemmelsen er indarbejdet i skovlovsforslaget som følge af anbefalingerne i 2. delbetænkning fra Landbrugsministeriets Struktur- og Planudvalg (betænkning nr. 1145 af august 1988).

Efter regeringsbeslutning blev Struktur- og Planudvalget nedsat under Landbrugsministeriet d. 25. marts 1987. Udvalget fik til opgave at udarbejde oplæg til:

- 1) gennemførelse af EF's sociostrukturelle foranstaltninger i Danmark,
- 2) ændringer i Landbrugsministeriets lovgivning og administrative praksis, der måtte være nødvendige til regeringens samlede strategi for de marginale jorder og
- 3) indholdet af den fremtidige planlægning, navnlig i sammenhæng med overvejelserne under punkterne 1 og 2.

Arbejdet vedrørende gennemførelsen af EF's sociostrukturelle foranstaltninger blev foreløbigt afsluttet med udvalgets delbetænkning 1 (betænkning

F. t. skovlov

nr. 1122 af september 1987). Denne delbetænkning dannede baggrund for fremsættelse af forslag til lov om ændring af lov om støtte til forbedring af strukturen og effektiviteten i jordbruget af 18. februar 1988 (L 215, Folketingsåret 1987/88, 1. samling). Dette lovforslag bortfaldt med udskrivelse af folketingsvalget, der blev afholdt d. 10. maj 1988.

Det nu bortfaldne forslag til ændring af »forbedringsloven« indeholdt forskellige regler om støtte til skovtilplantning på private ejendomme. Imidlertid har udvalget arbejdet videre med spørgsmålet om skovrejsning.

Et centralt punkt i 2. delbetænkning fra Struktur- og Planudvalget er, at der i regionplanlægningen på baggrund af bl.a. landbrugs- og fredningsplanlægningerne udpeges flg. 3 områdekategorier i det åbne land:

- A. Skovrejsningsområder, hvor tilplantning i særlig grad ønskes fremmet,
- B. områder inden for hvilke skovtilplantning er uønsket.
- C. de øvrige områder.

Der vil blive indarbejdet en særlig hjemmel i lands- og regionplanlovene til at udarbejde retningslinier på baggrund af 2. delbetænkning fra Struktur- og Planudvalget for denne planlægning i samarbejde mellem Landbrugs- og Miljøministerne.

Områdeudpegningen kan være retningsgivende for administrationen af en lang række love, herunder skovloven, landbrugsloven, forbedringsloven, jordfordelingsloven, naturfredningsloven og udstykningsloven. Således sigtes på flere områder mod, at besværlig og dyr enkeltsagsadministration afløses af generelle regler. Dette kan formentlig især gennemføres i områderne A og B. I område C tænkes især arronderingsforbedrende tilplantninger, støttet gennem administrationen af den relevante lovgivning, herunder skovloven.

Som følge heraf vil der i skovrejsningsområderne kunne pålægges fredskovspligt efter forslaget i § 9 som betingelse for statstilskud til tilplantning efter forbedringsloven eller anden lovgivning. Det kan ske ved notering i tingbog og matrikel og ved underrettelse af ejeren.

Ved pålæggelse af fredskovspligt efter § 9 forudsættes ikke en egentlig fredskovsdeklaration som efter § 8, stk. 1. Det skyldes, at de generelle regler for god skovdrift, jf. kapitel 3, og de vilkår, der kan stilles for at yde statstilskud, anses for tilstrækkelige til at imødekomme både hensyn til en stor og værdifuld træproduktion og til at varetage de forskellige miljømæssige forhold i de nye skove. I vilkårene for statstilskud efter forbedringsloven vil der således kunne stilles krav om etablering af skovbryn – fortrinsvis

med løvtræer og buske – og der vil gennem differentiering af tilskudssatserne kunne tilvejebringes særlige incitamentter til etablering af velarrangerede skove og til etablering af skove med en stor andel af løvtræ efter nærmere aftale mellem Landbrugs- og Miljøministerierne. En sådan støtteordning vil desuden være et incitament for at opbygge større skove.

Til § 10

Bestemmelsen er enslydende med § 9 i forslag I.

Stk. 1 afløser den gældende lovs § 5, der taler om at »fritage for fredskovspligt«. I administrationen har man imidlertid altid benyttet udtrykket »ophæve fredskovspligt«, der hermed foreslås som lovens udtryk.

Ifølge praksis ophæver man så at sige aldrig fredskovspligten på enklaver i skov. Begrundelsen er, at hvis enklaver er undtaget fra fredskovspligt og derfor frit kan ryddes, kan det blive meget generende for den resterende del af skoven.

Årsagerne til ansøgninger om ophævelse af fredskovspligt er mangeartede. Der kan f.eks. være tale om landbrugsmæssig dyrkning, byggeri, forskellige offentlige anlæg m.m.

Hvor vækstforholdene er ringest, kan det være formålstjenligt at ophæve fredskovspligten på mindre plantager, der ligger uden sammenhæng med anden fredskov. Den gældende lov giver ved § 5, a), mulighed for, at fredskovspligten ophæves, hvis skovens dårlige form, ringe størrelse eller naturforholdene kan begrunde det. Denne bestemmelse har dog sjældent været benyttet. Det er hensigten at styrke adgangen til at ophæve fredskovspligten på skove, der ikke opfylder nævneværdige formål. Der vil i sådanne tilfælde normalt ikke blive stillet krav om vederlagsareal.

I mange tilfælde er der dog tale om nåletræsplantager, der ved konvertering til løvtræ (f.eks. eg) kan bidrage til naturgenopretning i de pågældende egne. I sådanne tilfælde kan tilskud efter reglerne i kapitel 4 komme på tale.

Stk. 2 afløser den gældende lovs § 7, stk. 2, om suspension af fredskovspligten. Ansøgninger herom kan have forskellige formål, som f.eks. anlæg af dyrehaver og lystskove.

Både ved ophævelse af fredskovspligt efter stk. 1 og ved suspension af fredskovspligt efter stk. 2 foretages der en afvejning af væsentligheden af den påtænkte ikke-skovdriftsmæssige anvendelse og hensynet til at fortsætte skovdriften, herunder hensynet til de miljømæssige forhold.

Samtidig skal den afvejning, der forventes gennemført i regionplanlægningen, jf. § 9, tilgodeses.

Ved ophævelse eller suspension af fredskovspligt kan der blive stillet vilkår for tilladelsen. Ved ophævelse og i en række tilfælde ved suspension af fredskovspligt kan der stilles krav om vederlagsareal, se § 14 og bemærkninger dertil. Ved suspension af fredskovspligt vil der også blive stillet vilkår om arealerne gentilplantning ved periodens ophør, ligesom der kan stilles krav om sikkerhedsstillelse.

Til § 11

Bestemmelsen er enslydende med § 10 i forslag I.

I den gældende lov findes ikke en regel, der udtrykkeligt svarer til denne bestemmelse. Der er hidtil indfortolket et forbud mod bygninger m.v. i den gældende lovs § 6, stk. 1, hvorefter skovgrunden skal holdes bevokset med højstammede træer. Heraf følger, at der ikke må være bygninger og anlæg på grunden udover dem, der er nødvendige for skovdriften.

For at være driftsmæssigt nødvendige skal bygninger, veje m.v. tjene skovdriften og ikke f.eks. jagt eller landbrugsmæssige formål.

For at en beboelsesbygning kan være nødvendig, skal den bebos af en person, der ejer skoven eller har sin hovedbeskæftigelse i skoven. På grund af skovens forskelligartethed kan der ikke angives en bestemt arealstørrelse, der gør et beboelseshus nødvendigt. Normalt forudsætter det et bevokset areal på mindst 100 ha. Hvis vækstforholdene er ringe, vil den nødvendige mindste arealstørrelse være større end 100 ha.

I skove, hvor der bruges traktor, kan en mindre garage være en nødvendig driftsbygning. I skove over ca. 50 ha kan maskinhuse være nødvendige.

Blandt de anlæg, som omfattes af forbuddet, kan nævnes for skovdriften uvedkommende veje, lossepladser, affaldsdepoter, luftledninger og rørledninger, hvorimod skydeplatforme, foderhuse, læsseramper og lignende anses for at være anlæg, der er nødvendige for skovdriften.

Det er fast praksis, at landbrugsbygninger på kombinerede land- og skovbrugsejendomme skal placeres på den del af ejendommen, der ikke er fredskovspligtig. Opførelse af landbrugsbygninger i fredskov kan derfor kun ske med tilladelse efter reglen i § 13.

Ligeledes kræver fritidsanlæg tilladelse efter denne regel.

Det bemærkes, at opførelse af bygninger i landzone normalt også kræver tilladelse efter by- og landzonenloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 446 af 3. oktober 1985.

Det foreslåede forbud mod terrænændringer, der f.eks. kan omfatte råstofindvinding, er begrundet i kulturhistoriske, naturhistoriske, dyrkningsmæssige og landskabelige hensyn.

Til § 12

Bestemmelsen er – bortset fra en mindre redaktionel ændring – enslydende med § 11 i forslag I.

Bestemmelsen afløser udstykningslovens § 3, jf. lovbekendtgørelse nr. 6 af 6. januar 1977. Ifølge denne bestemmelse må »samlede fredskovstrækninger« ikke udstykkes i mindre lodder end 50 ha.

Bestemmelsen sigter på at bevare skovarealet på ejendomme, der – for så vidt angår skovarealet – er så store, at der er baggrund for erhvervsmæssig skovdrift.

Begrundelsen for ikke at indlægge nogen fast arealgrænse i loven er, at man derved opnår muligheden for en smidigere administration. Herefter vil det være op til den kommende administration af loven i hvert enkelt tilfælde at skønne, hvorvidt en ansøgning om udstykning af fredskov kan imødekommes. Dette skøn kan variere over tid og sted, afhængigt af om der – f.eks. under hensyntagen til den skovteknologiske udvikling – er grundlag for erhvervsmæssig skovdrift.

Ved udstykning af mindre parceller, som f.eks. nedlagte skovtjenestesteder med tilhørende haver, anlægges der dog andre betragtninger, bl.a. om parcellen er beliggende i skovens udkant, har adgang til en offentligt tilgængelig vej m.v. Desuden er det afgørende i sådanne sager, at et skovtjenestehus ikke på længere sigt forventes at blive nødvendigt for driften af den pågældende skov. I disse tilfælde gives »udstykningsstilladelsen« som regel ved at ophæve fredskovsplikten på den parcel, der ønskes udstykket, jf. lovforslagets § 10, stk. 1.

Der kan dispenseres fra reglen efter § 13. Der sigtes med disse regler mod en mere smidig administration af udstykningssager vedrørende erhvervsmæssige skovejendomme for at undgå uhensigtsmæssige resultater af en skarp arealgrænse. Ved administrationen af reglen og af dispensationer efter § 13 vil der i de konkrete sager blive lagt vægt på at opretholde og forbedre strukturen både af større og mindre skovbrug.

Ved »samlede fredskovsstrækninger« har man navnlig tænkt på sammenhængende fredskovsarealer til forskel fra isoleret beliggende fredskovsarealer. Grænsen mellem sammenhængende skovarealer og isoleret beliggende skovarealer er dog ikke skarp. Ved bedømmelsen af, om der er tale om en samlet fredskovsstrækning, kan mange forskellige forhold være af betydning udover afstanden.

Reglen omfatter desuden omdeling og skelforandring, jf. udstykningslovens § 18.

Til § 13

Bestemmelsen er – bortset fra mindre redaktionelle ændringer – enslydende med § 12 i forslag I.

Der henvises til bemærkningerne til § 11, § 12 og § 14.

Til § 14

Bestemmelsen er – bortset fra mindre redaktionelle ændringer – enslydende med § 13 i forslag I.

Det har gennem tiderne været fast praksis, at fredskovspligt kun blev ophævet mod udlæggelse af et kompenserende vederlagsareal, medmindre der er tale om et areal af ubetydelig størrelse.

Suspension af fredskovspligt betinges efter praksis normalt også af et vederlagsareal, hvis enten den midlertidige anvendelse af skoven varigt forringer arealets egnethed til skovdrift, eller den strækker sig over mere end 10 år.

Ordet »vederlagsareal« nævnes ikke i den gældende lov. I administrationen har man imidlertid altid brugt det, hvorfor det nu foreslås som lovens udtryk.

Den praksis, der hermed foreslås lovfæstet, har været et værn for landets fredskove. Opfyldelse af kravet om vederlagsareal er i mange tilfælde forbundet med besvær og omkostninger. Derfor afholder det givetvis mange fra at overveje at anvende fredskov til andet end skovdrift, idet det er almindeligt kendt, at det kræver udlæggelse af vederlagsareal. Normalt kræves der et vederlagsareal, som er 10–15 pct. større end arealet, hvorpå fredskovspligten ønskes ophævet.

Denne praksis har hidtil også været den overvejende hovedregel i sager, der angår mindre arealer. Af mange årsager kan der være grund til fremover at lempe den noget for mindre arealers vedkommende. Bl.a. står det administrative besvær og omkostningerne i disse sager – både hos myndigheder og private – ofte ikke mål med den beskedne stigning i skovarealet, der opnås. Der er også grund til at opgive kravet om vederlagsareal, når fredskovspligten ophæves eller suspenderes, fordi arealet ikke er egnet til skovdrift.

Kravet om vederlagsareal fremsættes normalt også som kompensation for et ubevokset fredskovsareal, f.eks. et tidligere tjenestehus med have, der ønskes udstykket og frasolgt. I disse tilfælde kræves der normalt et vederlagsareal, der er mindst dobbelt så stort som det udstykkede areal.

Det afhænger af de konkrete omstændigheder om en tilladelse efter § 13 betinges af et vederlagsareal.

I ældre praksis tillod man næsten aldrig, at bevoksede arealer anvendtes som vederlagsarealer. Synspunktet var det, at landets skovareal sædvanligvis formindskes, når fredskovspligten bliver ophævet, og

at denne formindskelse ikke bliver kompenseret, medmindre der sker en nyplantning.

Der skete i 1960'erne et mindre skred i retning af at godkende bevoksede vederlagsarealer.

Normalt skal et bevokset vederlagsareal ifølge den gældende praksis dog være ca. dobbelt så stort som et ubevokset.

Om betingelserne for at lægge fredskovspligt på et areal henvises til § 8 og bemærkninger dertil.

Forslaget giver mulighed for, at der fastsættes nærmere regler om vederlagsareal. Der kan bl.a. fastsættes regler om vederlagsarealets størrelse, om at et vederlagsareal på længere sigt kan yde en træproduktion, der er mindst lige så stor som produktionen på det areal, hvorpå fredskovspligten ophæves eller suspenderes, eller at der ikke kræves vederlagsareal for ophævelse af fredskovspligt på små, uvæsentlige skovstykker.

Forslaget er ikke til hinder for, at der etableres en »puljeordning«, dvs. en ordning, der tilsigter at etablere større skovstykker med flere, mindre vederlagsarealer. Udover de skovbrugsmæssige fordele ved at etablere en puljeordning kan det tænkes, at ordningen kan være en lettelse for de ejere, der tilpligtes at udlægge vederlagsarealer, og som måske ikke selv råder over passende jord hertil.

Hidtil har man normalt krævet, at vederlagsarealer på mindre end 10 ha skulle grænse op til anden fredskov. Der kan være grund til fremover at lempe denne praksis og acceptere fritliggende vederlagsarealer, der er mindre end 10 ha under forudsætning af, at de tilplantes med overvejende løvskov.

Reglen forhindrer ikke, at der også kan stilles andre vilkår for tilladelser efter § 10 og § 13.

Til kapitel 3 om god skovdrift

I dette kapitel præciseres rammerne for god skovdrift. Det er væsentligt, at god skovdrift reflekterer såvel de lokale forhold som den skovbrugsfaglige viden og kunnen, der til enhver tid gør sig gældende i landets skovbrugserhverv. Dansk skovbrug er på flere områder langt fremme, også på internationalt plan, og det er vigtigt, at skovloven medvirker til at fastholde denne position.

Det er centralt for skovdyrkningen, at der knyttes nær forbindelse mellem de skovbrugsfaglige forsknings- og udviklingsinstitutioner og det praktiske arbejde i skovene.

Skovbrugsforskningen er koncentreret om en række institutioner.

For det første forskes der i skovbrugets primære produktion, dvs. trævæksten i skovene og de andre goder, herunder de miljømæssige forbedringer bredt betraget, der kommer deraf. De centrale institutio-

ner på dette område er Skovbrugsinstituttet ved Den Kgl. Veterinær- og Landbohøjskole under Undervisningsministeriet samt Statens Forstlige Forsøgsvæsen under Landbrugsministeriet. På det skovbrugs-genetiske område er Landbohøjskolens Arboret en central institution.

For det andet sker der et udviklingsarbejde omkring den sekundære produktion, dvs. udnyttelsen af træprodukterne fra skovene. Her deltager Skovbrugsinstituttet, Skovteknisk Institut (ATV) og Skovskolen under Landbrugsministeriet.

For det tredje arbejdes der med forbedring af den tertiære produktion i skovbruget, dvs. træprodukternes videreforarbejdning. Udover Skovbrugsinstituttet og Skovskolen er de to teknologiske institutter aktive på dette område.

På alle tre niveauer af skovbrugsmæssig forskning gennemføres tillige aktiviteter med henblik på samarbejde med udviklingslandene. Den nationale skovbrugsforskning og -udvikling har således også et perspektiv udover landets grænser.

Det er et væsentligt sigte med lovforslaget, at denne aktivitet, der er fordelt på forskellige institutioner, fastholder og udbygger forbindelsen til skovdyrknings- og offentlige og private skove.

Det gøres på flere måder, bl.a. ved at understrege, at Skov- og Naturstyrelsen har en opgave som igangsætter for det samlede skovbrugserhverv i forbindelse med udviklings- og forsøgsvirksomhed, og ved at styrelsen desuden har en opgave med formidling af oplysninger om skovbrugsforhold. Endvidere bør styrelsen fortsat medvirke til, at de øvrige formidlende institutioner i skovbruget kan styrke deres mulighed for at opfylde deres opgaver. Der tænkes bl.a. på Skovskolens og Skovteknisk Instituts udadvendte kursus- og undervisningsvirksomhed samt på skovdyrkerforeningernes, Dansk Skovforenings og Hedselskabets aktiviteter.

Til § 15

Bestemmelsen er enslydende med § 14 i forslag 1.

Reglerne i forslaget til § 15 er de elementære skovdyrkningsbestemmelser. De er ikke, som det kendes fra enkelte andre lande, særligt detaljerede. De angiver visse overordnede principper for god skovdrift. Af denne grund er en overtrædelse af bestemmelserne ikke direkte strafsanktioneret, jf. § 43. Tilføjes af reglerne om god skovdrift kan medføre påbud i henhold til § 31. Overtrædes påbuddet, kan der ved dom pålægges bøder, hugstbegrænsninger eller overtagelse af driften.

Ad Stk. 1

Bestemmelsen er ny i forhold til den gældende skovlov. Som udgangspunkt gælder den kun i fredskov, jf. § 3. Om anvendelsen i ikke-fredskov, se dog § 24.

Ad nr. 1. Der skal ske tilplantning, hvis selvforyngelse ikke anvendes.

Grundlæggende for bestemmelsen er, at plantematerialet, der benyttes til frembringelse af ny bevoksning, en »kultur«, i det mindste skal være et godt alternativ til selvforyngelse.

Ved tilplantning fordeles unge træer jævnt over arealet sådan, at der kan udvikles højstammet skov. Der skal plantes, hvis selvforyngelse ikke fremkommer eller ikke er af tilstrækkelig god kvalitet.

Når en bevoksning forynges, skal det vurderes, om den eksisterende bevoksning er af en sådan art og beskaffenhed, at selvforyngelse er en forstlig tilfredstillende måde at etablere en ny bevoksning på.

Såning kan også benyttes til at frembringe en kultur. Ofte vil såning »i marken« dog indebære en ringere udnyttelse af frømateriale, end hvis planterne bliver fremelsket i en planteskole.

Der lægges med denne bestemmelse ikke op til, at selvforyngelse skal foretrækkes. Arbejdet med genetisk forædling af plantemateriale til skovbrugsformål er omfattende, og der bør lægges vægt på at drage nytte heraf.

Der henvises i øvrigt til reglerne i Landbrugsministeriets bekendtgørelse nr. 150 af 31. marts 1981 om handel med forstligt formeringsmateriale, jf. lov nr. 534 af 13. december 1972 om handel med frø, såsæd, læggekartofler og planter. I henhold til denne skal frø og planter til skovbruget for de væsentligste arter være godkendt til forstlige formål. Bekendtgørelsen fastsætter desuden reglerne for »kåring« af frøavl-bevoksninger og frøplantager til brug for skovbrugs planteforsyning.

Hertil kommer, at planternes friskhed ved plantningen og kvaliteten af den forudgående jordbearbejdning er af stor betydning.

Ad nr. 2. Bestemmelsen søger at sikre, at bevoksninger kommer vel igennem kultur- og småplantestadiet på kortest mulig tid. Det kræver ofte renholdelse af kulturerne, normalt ad mekanisk vej. I visse tilfælde kan kemisk ukrudtsbekæmpelse komme på tale. Der kan også være tale om beskyttelse af kulturplanterne mod angreb af svampe, insekter eller højerestående dyr.

Ad nr. 3. For de fleste bevoksninger med en normal bevoksningshistorie er tynding af betydning for udviklingen i mellemaldrende og sene udviklingsstadi-

er. Det gælder både spørgsmålet om at koncentrere bevoksningens samlede tilvækst på et rimeligt antal enkelttræer og at sikre bevoksningernes stabilitet og sundhed. Reglen fastslår således, at tyndinger normalt skal gennemføres en eller flere gange i en bevoksningens liv.

Tyndingsarbejdets praktiske gennemførelse er også vigtig, herunder ikke mindst anvendelse af skovmaskiner. Vejledningsarbejdet må lægge særlig vægt på tyndingsmetoder, der skåner de blivende træer mod barkafskrabninger og rodkader og skovjorden mod sammentrykning (traktose).

Tyndingsfrie bevoksningstyper kan i enkelte tilfælde være relevante, også i fredskov. Det gælder f.eks., hvor marginaljord tilplantes, og hvor sigtet med den første tilplantning blot er at udvikle et skovklima indenfor rimelig tid.

Ad nr. 4. Ifølge bestemmelsen må foryngelseshugster af bevoksninger ikke finde sted, før den kan betegnes som moden, hvilket i granbevoksninger vil sige ganske betydeligt senere, end man normalt høster juletræer.

Hugstmodenhed kan ikke præciseres til en eksakt alder for givne bevoksningstyper. Som rettesnor kan sættes, at hugstmodenhed indtræffer, før bevoksningen går i opløsning og omkring det tidspunkt, hvor den kvantitative tilvækst stagnerer.

Foryngelsestidspunktet for den enkelte bevoksning afhænger tillige af dens placering i forhold til nabobevoksningerne, den pågældende bevoksningens betydning af immateriel art m.m.

Foryngelseshugst af en bevoksning kan strække sig over en årrække, idet skovklimaet fra den gamle bevoksning udnyttes til at fremme udviklingen af den nye bevoksning, f.eks. ved selvforyngelse eller ved skærm- og randforyngelser.

Ad nr. 5. Der tænkes især på hensynet til opbygning af en skov, der bedst muligt værner bevoksningerne mod vind og udtørring.

Renaftdrift, stormfald og skader i en bevoksning kan i mange tilfælde forringe omkringstående bevoksninger. Det er medvirkende til, at det er meget væsentligt med et helhedssyn og en langsigtet planlægning af skovdriften.

Denne regel lægger bl.a. op til, at der foretages planlægning af skovdriften, dvs. især af foryngelseshugsterne. Driftsplanlægning gennemføres med 10–15 års mellemrum for næsten alle offentlige skove og for en meget stor del af de større private skove. Lovforslaget lægger op til, at denne aktivitet styrkes også for mindre private skove og sådan, at de langsigtede hensyn i skovdriften, herunder de økonomiske,

og hensynet til stabilitet og variation i den rumlige opbygning af skovene sikres.

Som vilkår for tilladelser eller i forbindelse med påbud i henhold til loven kan der stilles krav om, at der udarbejdes en plan for skovens drift, som tinglyses på ejendommen.

Ad nr. 6. Da skovenes salgsprodukter ved langvarig henliggen i skoven kan give anledning til opformering af skadevoldende insekter m.v., skal de fjernes snarest efter oparbejdning. Undladelse heraf kan mindske salgsprodukternes værdi og i visse tilfælde påføre nabobevoksninger sygdomme.

I modsætning hertil kan grene, kviste og andre trædele, der ikke sælges, efterlades i skoven. De kan gennem forrådnelse give et værdifuldt bidrag til jordbundsopbygningen, mikroklimaet m.v.

Ad nr. 7. Med bestemmelsen tænkes både på de produktionsmæssige og på de økologiske og andre miljømæssige forhold ved skovdyrkningen.

Ad Stk. 2

Bestemmelsen om juletræer og pyntegrønt i kort omdrift er ny. Drift af juletræer og pyntegrønt på en sådan måde, at bevoksningerne ryddes – måske gang på gang – før de blot tilnærmelsesvist udgør højstammet skov, er ikke tilladt efter den gældende lov. Administrationen har imidlertid accepteret, at juletræer og pyntegrønt i kort omdrift i stigende omfang er indgået i skovdriften. Begrundelsen herfor har været, at en sådan drift økonomisk set ofte har været betydeligt mere fordelagtig end traditionel vedproduktion. Denne driftsform har derfor medvirket til at holde økonomien sammen i mange skovejendomme, hvilket også har betydning for varetagelse af måske tabsgivende miljøhensyn i privatskove. Produktionsværdien af juletræer og pyntegrønt udgør mere end 300 mill. kr. om året, og begge produktioner er arbejdskraftintensive og beskæftigelsesfremmende.

Skovdyrkningsmæssigt kan denne drift i visse tilfælde være en fordel. Med deres betydeligt kortere omdriftstid kan en sådan kultur benyttes til at bryde et bevoksningsbillede, der er ensaldrende for at fordele de vedproducerende bevoksninger på flere aldersklasser.

Ud fra landskabelige hensyn må denne driftsform anses for mere hjemmehørende i skovene end i det åbne land.

Almindelig dyrkning af pyntegrønt i lang omdrift udvikler højstammede træer og er derfor umiddelbart tilladt.

På denne baggrund foreslås dyrkning af juletræer og pyntegrønt i kort omdrift tilladt på op til 10 pct. af

skovens areal. Det tilsigtes med denne meget enkle regel, at det ikke skal være nødvendigt med registreringer og omfattende kontrolforanstaltninger og deraf følgende belastning for private og myndigheder.

Den foreslåede regel vil være gældende uanset om et areal udover at være fredskovspligtigt også er landbrugspligtigt.

For de ejendomme, der ved lovens ikrafttræden dyrker mere end 10 pct. af arealet med juletræer og pyntegrønt i kort omdrift, gælder en overgangsordning, jf. § 46, stk. 4.

Ad Stk. 3

Bestemmelsen om benyttelse af bjergfyr svarer stort set til den gældende lovs § 6, stk. 3.

Det bemærkes, at bjergfyrbevoksninger i visse tilfælde ikke opfylder så væsentlige formål, at fortsat opretholdelse af fredskovpligt kan begrundes. I sådanne tilfælde kan der være tale om at ophæve fredskovpligten uden krav om vederlagsareal efter lovforslagets § 10.

Til § 16

Bestemmelsen er enslydende med § 15 i forslag I.

Reglen afløser den gældende lovs § 4, stk. 2. Der foreslås dog den ændring, at der kan gennemføres fredninger, hvor også andre end landskabelige hensyn taler derfor, og at det er skovmyndighederne og ikke ejeren, der opretter deklarationen. Der er tale om en offentligtretlig servitut, der ikke kræver samtykke fra kommunalbestyrelsen efter kommuneplanlovens § 36.

Den hidtil gældende regel har været benyttet af skovejere i mange tilfælde – ikke alene til at frede enkelte grupper af træer, men også til at gennemføre fredninger for endog ret store skovarealer, især med løvtrædominans. Interessen for sådanne skovfredninger har formodentlig været vigende i de senere år, dels fordi begrænsningerne i ejerens handlefrihed ikke er fulgt op af økonomiske compensationer, dels fordi fredningerne ikke er fulgt op med en tilstrækkelig pleje.

Med disse skovfredninger kan skovejere medvirke til at bevare og beskytte miljøet i skovene.

Reglen skal ses som et supplement til fredninger efter naturfredningsloven, hvis bestemmelser herom normalt vil blive søgt udnyttet, når der er tale om større arealer.

Til § 17

Bestemmelsen er – bortset fra en redaktionel ændring – enslydende med § 16 i forslag I.

Ad Stk. 1

Reglen er ny i forhold til den gældende skovlov.

Skovbryn er karakteriseret ved en stor variation i arter af urter, buske og løvtræer – i mange tilfælde småtræer af egnstypiske arter – og er dermed normalt let at adskille fra den bagved værende produktionsbevoksning, som typisk består af én eller nogle få træarter. I skovbrynet kan buske og træer ofte have meget forskellig alder, mens produktionsbevoksningen bagved i reglen er ensaldrende.

Reglen omfatter hele skovbrynet, det vil sige såvel træerne som de buske, der hører til randzonen mellem skoven og arealet udenfor.

Bevaringen sker ved, at brynet plejes med henblik på opnåelse af høj stabilitet. Det medfører, at der skal gentilplantes med nye løvtræer og buske, når de ældre går til eller fældes, medmindre der sker selvfornyelse.

Det er af betydning for skovdyrkningen, at et stabilt og robust skovbryn af løvtræer og buske bevares. Skovbryn har en vis betydning som forebyggelse mod stormfald. Det forudsætter dog, at der gennemføres en aktiv hugst i bevoksningerne bagved. Stabile skovbryn medvirker til at mindske vind og træk – forhold, der kan forringe både træproduktionen og miljøet.

Skovbrynet er en del af skoven, der opleves af mange som den visuelt betydningsfulde del af landskabet, det er. Endvidere er skovbryn væsentlige for dyre- og plantelivet, og bl.a. af denne grund er disse bevoksningselementer naturhistorisk værdifulde og interessante for friluftslivet.

Reglen omfatter kun skovbryn af løvtræer og buske, der findes ved skovens ydergrænser. Løvtræbælter i skovene – det gælder ikke mindst i plantager på tørre egne – har også betydning for skovens rumlige opbygning, men reglen omfatter ikke disse.

Reglen er ikke til hinder for, at skove udvides ved tilplantning uden for skovbrynet, hvorved der kan skabes et nyt skovbryn, der herefter bliver omfattet af reglen, se bl.a. bemærkninger til lovforslagets § 9.

Ad Stk. 2

Reglen om fredning af egekrat er ny i forhold til den gældende skovlov.

Den gældende skovlov er ikke til hinder for, at fredskovspligtigt egekrat konverteres til andre træarter. Sådanne konverteringer forekommer, selv om der ikke er indlysende økonomiske eller miljømæssige fordele forbundet dermed.

Egekrat findes navnlig i Midt- og Vestjylland. Egekrat består af vinterreg, stilkeg og krydsninger derimellem, og har en karakteristisk bundflora. Det er en biotop, der hørte til tidligere tiders hedebrug. Mange egekrat er således opdelt i måske meget smalle par-

celler, der med års mellemrum har været benyttet til gærdselslugst af de enkelte brug.

Jordbunden i egekrat er i mange tilfælde blevet udpint. Indblæsning af gødning fra omkringliggende landbrugsarealer kan derfor forrykke næringsstofbalancen i egekrat sådan, at den naturlige tilstand vanskeligt kan bevares.

Egekrat skal med den foreslåede bestemmelse fortsat gennemhugges med års mellemrum. Ejeren kan søge arbejdet gennemført ved en plejeaftale, f.eks. med statsskovdistriktet i henhold til lovforslagets § 21.

Reglen er ikke til hinder for, at egekrat ved naturlig vækst vokser op til egentlig højstammet egeskov. Andre træarter kan indfinde sig heri, f.eks. birk eller i visse tilfælde lind o.a.

Reglen bør følges op af en registrering af egekrat og evt. andre naturskove samt en plan for deres pleje (herunder stævning) og beskyttelse. Flere amtskommuner har allerede taget denne opgave op.

Det kan også være af interesse at opretholde tilstanden i f.eks. bøgepur, ellekrat eller klippeløkker. Det kan ske efter reglerne i §§ 10 stk. 2, og 21, eller ved fredning efter naturfredningsloven.

Ad Stk. 3

Den foreslåede regel er en udvidelse af den gældende lovs § 6, stk. 5, hvorefter ejeren har ret til at bevare de klit- og hedearealer, enge, moser, strandbredder og lignende, der hører til fredskov, medmindre de tilplantes.

Med den foreslåede regel fredes søer, vandløb, moser, heder, strandenge og strandsumpe, når de nævnte naturtypers areal er mindre end de nedre arealgrænser, der er gældende efter naturfredningslovens §§ 43 ff. De naturtyper, der her er tale om, er fredskovspligtige, hvis de hører til fredskove i henhold til forslagens § 3, stk. 3.

Reglen omfatter kun sådanne naturtyper, der er naturligt forekommende. Hvis lignende arealer ønskes kunstigt anlagt, skal der forinden indhentes tilladelse efter § 10 stk. 2.

Ad stk. 4

Bestemmelsen er indeholdt i den gældende lovs § 6, stk. 5.

Ad Stk. 5

Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 17, men er dog en udvidelse, idet enhver form for dyrehold, bl.a. hjortefarme, er omfattet af lovforslaget.

Bestemmelsen forekommer allerede i 1805-forordningen som en del af bestræbelserne på at adskille landbruget fra skovbruget. Begrundelsen er, at hus-

dyr og andre tætte bestande af dyr kan skade nye bevoksninger og – i sværere tilfælde – tillige ældre træer.

Forbuddet mod dyrehold gælder ikke alene de husdyr, der findes i dansk landbrug, såsom kvæg, heste, svin og får, men også dyrearter, der i det fremmede er husdyr, uden de hidtil har været anvendt som sådan herhjemme, såsom æsler, muldyr, lamaer m.v.

Ad Stk. 6

Bestemmelsen omfatter den tilfældige, uorganiserede hensmiden af overflødige genstande. Egentlige lossepladser, affaldsdepoter og lignende er anlæg, der omfattes af reglen i § 11.

Bestemmelsen skal sammenholdes med naturfredningslovens § 63, stk. 1, hvorefter der ikke uden ejerens tilladelse må henkastes eller anbringes affald eller lignende på fremmed ejendom.

Forslaget gælder – i modsætning til naturfredningsloven – henkastning af affald på både fremmed og egen ejendom.

Til § 18

»Særlige grunde« kan være meget forskelligartede. Der kan ved dispensation fra § 15 stk. 1, være tale om hensyn til en eller flere af de forskellige miljømæssige eller forsøgmæssige opgaver for skovbruget, jf. § 1.

Der kan også være tale om opbygning af ny skov på marginaljord, hvor de dyrkningsmæssige og økonomiske forudsætninger i første generationbevoksninger kan være mere beskedne end sædvanligt.

»Særlige grunde« ved dispensation fra § 15, stk. 2, kan f.eks. være tilfælde, hvor navnlig mindre skovejendomme ikke giver baggrund for en rationel drift af juletræs- og pyntegrøntarealer med de begrænsninger, der følger af reglen.

»Særlige grunde« ved dispensation fra § 17 kan f.eks. være tilfælde, hvor udsætning af dyrearter kan have betydning for skovdriften. Det kan gælde yngre (nåletræ-)bevoksninger, hvor husdyr kan være af betydning for bekæmpelse af ukrudt.

Til kapitel 4 om fremme af løvskov m.m.

Til §§ 19-20

Bestemmelserne er enslydende med §§ 18-19 i forslag I.

Bestemmelserne er nye i forhold til den gældende skovlov.

Ifølge den gældende skovlovs § 6, stk. 2, skal skovtilsynet påse, at løvskoven ikke forsvinder. Hvis det dog alligevel er ved at ske, og der ikke kan opnås en mindelig ordening med ejeren, skal skovtilsynet indstille til Statens Skovnævn, at der rejses sag efter na-

turfredningsloven om fredning af løvskoven. Reglen, som nærmest har karakter af en hensigtserklæring, har næsten aldrig været benyttet.

Baggrunden for at indføre en støtteordning til fremme af løvskov er, at løvskovarealet i Danmark siden ca. 1930 har været i tilbagegang.

Tilbagegangen har været knyttet til de gunstige vækstlokaliteter i de østlige landsdele, hvor løvskoven forhen har været helt dominerende og trods alt fortsat udgør størstedelen af skovenes bevoksning.

I disse landsdele er ca. en trediedel af bøgearealet forsvundet i perioden. Det er en markant udvikling, fordi det må ses i lyset af, at perioden kun svarer til halvdelen af bøgetræers normale levetid. Det vil med andre ord sige, at på mere end halvdelen af de arealer, hvor bøg er fældet, er den erstattet af andre træarter.

Siden 1950 er denne udvikling delvis modvirket af, at andre løvtræer har vundet terræn i et omfang, der svarer til ca. halvdelen af det bøgeareal, der er forsvundet i perioden.

I de nordlige og vestlige landsdele har navnlig egen vundet større udbredelse i den samme periode, men løvtræet er stadig ret sporadisk forekommende i disse landsdeles nåleskov. Samtidig er der i stort omfang plantet ny nåleskov her, således at løvtræet i dag synes langt mindre end før.

På landsplan er det samlede løvskovareal siden ca. 1930 blevet reduceret med 7–8 pct. i absolut mål og med ca. 20 pct. i relativt mål. Denne udvikling har ledt til bekymring for løvskovens fremtid på langt sigt.

Der foreslås med lovforslaget en ordning om tilskud til fremme af løvskov for at sikre en række samfundsmæssige goder, der ikke i tilstrækkelig grad vil blive beskyttet, hvis skovdriften alene skal baseres på rent privatøkonomiske hensyn.

Løvskovens samfundsmæssige betydning kan samles under 2 hovedoverskrifter:

- løvskovens betydning for den fremtidige produktion af træ og træprodukter, herunder for selvforsyning og beskæftigelse, og
- løvskovens ikke-materielle betydning, dvs. løvskovens betydning for friluftslivet og for naturrugholdningen.

Med hensyn til løvskovens betydning for produktionen af træ og træprodukter kan nævnes:

Internationale konsekvensanalyser for forsyningsmulighederne i de næste 30–40 år inden for forskellige træproduktgrupper, der selvsagt skal tages med betydeligt forbehold, viser bl.a., at der i fremtiden vil ske en stigende efterspørgsel efter løvtræet, set i relation til nåletræet. Det skyldes dels, at løvtræeddets særlige egenskaber vil blive mere efterspurgt, dels at

udbuddet af løvtræved fra især den tredje verdens lande forventes at blive mindre.

Under danske klimaforhold kan plantning af løvtræ fremfor nåletræ næppe alene forsvares ud fra træforsyningsmæssige hensyn, da der er tale om virkninger på så langt sigt, at prognosegrundlaget er for usikkert. Det væsentligste argument for at tage overordnet stilling til det fremtidige produktudbud fra skovbruget er ønsket om at sikre alsidighed i sammensætningen af den indenlandske træproduktion på meget langt sigt. Og skal den sikres, skal det gøres nu!

Den værditilvækst, der finder sted ved forædling af råtræet, består af merværdi og det arbejdskraftforbrug, der medgår ved forarbejdningen. Værditilvæksten ved forarbejdning af løvtræ er betydeligt større end ved forarbejdning af nåletræ. Det gælder uanset, om måleenheden er produktionsværdi, valutabidrag eller den beskæftigelse, der er knyttet til forarbejdningen. Det er således beregnet, at bøgens (løvtræets) samfundsmæssige beskæftigelsesmængde i dag er mindst halvanden gang større end granens pr. enhed råtræ. Samfundet har derfor en produktionsmæssig interesse i at opretholde løvskovbruget.

Med hensyn til løvskovens særlige betydning for friluftslivet kan nævnes:

Befolkningen foretrækker løvskov fremfor nåleskov, og især foretrakkes bøgen, vor nationaltræart. Ikke mindst anses løvtræer og buske i skovbryn for at være værdifulde, landskabeligt set.

Undersøgelser viser da også, at løvskoven – og især den ældre – er mere indbydende for friluftsmæssige aktiviteter end nåleskoven. Der er flere oplevelsesmuligheder i en (ældre) løvskov end i en nåleskov. Og miljøet i en løvskov opfattes sædvanligvis mere tiltrækkende og indbydende end i en nåleskov. Imidlertid har friluftslivet også ønsker om variation i skovene. Det gælder ikke alene et ønske om forskellige bevoksningsaldrer, men også om forskellige træarter, herunder både løv- og nåletræbevoksninger i skovene. En sådan variation er ikke blot til glæde for friluftslivet, men også for f.eks. dyre- og plantelivet i skovene.

Den landskabelige virkning giver løvskoven – måske især bøgeskoven – en kulturhistorisk betydning for vort land. De karakteristiske, velarrunderede skovbryn med de bagved værende høje, slanke løvtræer (søjlehaller), der stedvist strækker sig helt ud mod sund og bælt, er en betydningsfuld del af det danske landskab, som giver især bøgen sin nationale betydning.

Desuden skal det bemærkes, at der i gammel løvskov, hvor der gennem tiderne næsten ikke eller måske slet ikke har været foretaget dybgående jordbe-

handling, ofte er bevaret en relativ stor mængde jordfaste fortidsminder, f.eks. gravhøje, højryggede agre m.v. Og da sådanne gamle bevoksninger ofte er forholdsvis åbne, er fortidsminderne både meget synlige og let tilgængelige.

Endelig skal følgende nævnes med hensyn til løvskovens særlige betydning for naturhusholdningen:

Det er ofte påpeget, at løvskoven tit er mere artsrig end nåleskoven, og at løvskoven er et værdifuldt levested for mange dyre- og plantearter. F.eks. vil en ældre løvtræbevoksning kunne have omkring 3 gange så mange fugleindivider som en ældre nåletræbevoksning.

Det er dog af væsentlig betydning, hvordan løvskoven ser ud. Yngre løvskov vil sjældent være mere økologisk værdifuld end granskov. Det er den ældre, lysåbne løvskov, der især har de mange dyre- og plantearter.

Og her må nævnes, at helt gamle bevoksninger med træer, der er ved at gå i forfald, har en særlig naturvidenskabelig betydning. I hullerne i disse træer holder dyr til, der ikke kan leve andre steder, f.eks. hulrugende fugle, flagermus og mange sjældne insekter.

Med en løvskovstøtteordning som den, der foreslås i lovforslaget, beskyttes disse træer ikke direkte, men ordningen sigter mod, at der fortsat ved etablering af unge bevoksninger vil komme gamle træer. En egentlig beskyttelse af disse må enten ske ved at indgå en plejeaftale med ejeren efter § 20 i lovforslaget eller ved at frede efter naturfredningsloven.

Løvskovbrynene har en særlig betydning for dyre- og plantelivet. Som biotop betraget er løvskovbryn nogle af de mest artsrige i landet, og der findes dyre- og plantearter, der er særegne her.

For grundvandet kan der påvises visse fordele ved løvskov, idet der ofte siver lidt mere vand ned fra løvskov end fra nåleskov, bl.a. fordi løvskoven ikke transpirerer i den kølige del af året, sådan som den stedsegrønne nåleskov gør det.

Disse ikke-sammenlignelige forhold udgør de fleste af løvskovens samfundsmæssige værdier, som gør, at samfundet bør sikre, at løvskoven til stadighed vil have en tilpas indplacering i det samlede danske skovbrugsbillede. Problemet er, at ikke alle de nævnte samfundsmæssige værdier giver økonomisk afkast til skovejeren.

Den foreslåede tilskudsordning er formuleret på baggrund af danske undersøgelser. De viser bl.a., at tilskud til etableringen af nye løvskovbevoksninger vil give samfundet det bedste resultat på lang sigt af den investering, som samfundet under alle omstændigheder må foretage i en ordning til fremme af løvskov.

Som en foreløbig målsætning for tilskudsordningen sættes, at løvtræarealet når op på det niveau, det havde i 1923, da der var mest i nyere tid, ca. 150.000 ha. Af dette areal udgjorde løvskovarealet i privat-skovene ca. 120.000 ha. Med tilskudsordningen sigtes med andre ord mod, at løvskovarealet i private skove forøges over en årrække fra de nuværende ca. 106.000 ha til ca. 120.000 ha.

Der er tale om at bevare eller forøge det samlede løvskovareal med sunde, produktive bevoksninger i alle aldersklasser, hvor betydningen for friluftslivet og naturhusholdningen fortsat kan øges, hvor den råtræforarbejdende industri til stadighed kan forvente træ af høj kvalitet, og hvor der til stadighed vil være mulighed for yderligere at beskytte eller frede særlige løvtræbevoksninger, hvor specifikke hensyn til friluftslivet eller naturhusholdningen skal tages.

Der vil formodentlig være en positiv effekt over hele landet men med visse regionale forskelle. I den sydøstlige del af landet, hvor især rødgran har vist sig at være ustabil, forventes der at komme stor interesse for støtte til navnlig bøgekultivering, men også til anlæg af ege- og askebevoksninger. I den vestlige og centrale del af Jylland forventes der at komme en del interesse for anlæg af egebevoksninger og stabiliserende og landskabsforskønnende skovbryn.

Der sigtes mod, at ca. halvdelen af etableringen af løvtræbevoksninger skal være bøg, ca. en fjerdedel og og resten andre løvtræarter.

Tilskudsordningen sigter især på at fremme bøg, eg og ask, men også mindre udbredte hjemmehørende træarter som lind, navr, avnbøg og spidsløn, og eventuelt elm, ær, birk og poppel.

For at nå den målsætning, der er nævnt, er det nødvendigt, at der i gennemsnit etableres 1.000–1.200 ha løvtræbevoksninger om året i de private skove. Dette er lidt mere end en fordobling af den etablering af nye løvskovbevoksninger, der fremgik af skovstatistikken i 1976. Der skal fastholdes en rolig udviklingstakt. Det skyldes bl.a., at det er væsentligt, at planteskolesektoren er i stand til at forsyne skovene med en tilstrækkelig mængde planter af tilpas kvalitet.

Fra en skovbrugsfaglig synsvinkel er det vigtigt, at en støtteordning for løvtræ formuleres sådan, at den virker med og ikke imod de sædvanlige naturmæssige og markedsmæssige forudsætninger og mekanismer, der styrer dispositionerne i skovdriften. Hermed tænkes bl.a. på påvirkning af prisdannelsen for f.eks. skovplanter, ødelæggelse af omkostningsbevidstheden ved kulturanlæg, forvriddning af de dyrkningsfaglige rutiner osv.

Det er desuden væsentligt, at en støtteordning til ny løvskov ikke fratager de private ejere initiativ og

dermed lyst til at dyrke løvskov. En modvillig indstilling fra skovejere og -administratorer kan ikke undgå at give et væsentligt tilbageslag for befolkningens natur- og friluftsmæssige interesser i de private skove. En vellykket naturpolitik for skovenes vedkommende må derfor nødvendigvis baseres på et samarbejde med ejerne af dette landskabs- og naturelement. En støtteordning skal derfor – udover tilskud til nye bevoksninger – rumme støtte til sikring af frø og planter, samt støtte til forskning i og udvikling af løvskovdyrkingen.

En støtteordning for etablering af nye bevoksninger af løvtræ vil være et direkte instrument til at få en mere jævn aldersklassefordeling, der er nødvendig for at bevare løvskoven på længere sigt. Ordningen forventes ikke at medføre en kraftigere afvikling af de ældre bevoksninger. Det skyldes, at de økonomiske ressourcer, der findes i disse bevoksninger, ofte er så betydningsfulde for de enkelte ejere, at ganske andre forhold, herunder generationsskifte m.v., er bestemmende for deres eventuelle afvikling.

Ordningen vil blive administreret sådan, at den hviler på en frivillighed fra ejerens side. Det vil sige, at ejeren skal tilskyndes til at søge om midler til løvtrædyrking, fordi han med et tilskud anser løvtræ for at være fordelagtig. Den eneste forudsætning er, at arealet er fredskovspligtigt.

Støttebeløb kan alene ydes til etablering af løvtræarter, der på stedet er i stand til at udvikle højstammede bevoksninger, og som iøvrigt opfylder lovforslagets krav om god skovdrift. Ved etablering og retablering af løvskovbryn ydes desuden støtte til buske.

Som udgangspunkt skal der ydes et tilskudsbeløb pr. arealenhed uanset bonitet, udstrækning m.v. Satsene vil formodentlig variere mellem ca. 5.000 kr. og ca. 15.000 kr. pr. ha afhængigt af løvtræart, kulturmetodik, beliggenhed og eventuelt andre forhold. I tilfælde af misligholdelse giver § 34 mulighed for, at staten kan kræve beløbet tilbagebetalt.

I tilfælde, hvor der gives tilskud til etablering af ydre løvskovbryn, vil disse blive omfattet af bevaringsreglen i lovforslagets § 17, stk. 1.

Støtte vil alene blive ydet til genplantninger i eksisterende fredskove. Støtte til andre former for tilplantning på private arealer vil blive ydet med hjemmel i Landbrugsministeriets lovgivning.

Det vil blive en betingelse for ydelse af støttebeløb til skovejere, at plantematerialet, med mindre der er tale om selvforyngelse eller brug af egne planter, opfylder kravene til forstligt formeringsmateriale, jf. Landbrugsministeriets bekendtgørelse nr. 150 af 31. marts 1981 om handel med forstligt formeringsmateriale (udstedt efter lov nr. 534 af 13. december 1972

om handel med frø, såsæd, læggekartofler og planter).

Forudsætningen for, at løvtræskove kan bevares som væsentlige produktions- og landskabslementer, er, at der frembringes en tilpas mængde planter af rimelig kvalitet. Heri ligger f.eks.

at statsskovene fortsat bevarer, fornyer og beskytter bevoksninger, der kan afgive et godt frømateriale, at tilsvarende bevoksninger bevares, fornyes og beskyttes i private skove,

at opformeringsanlæg især i form af frøproduktionsarealer, frøplantager eller vegetativ formering opprioriteres, og

at der fortsat lægges vægt på forsyningen fra gode og velafprøvede frøkilder.

Der vil efter den foreslåede løvskovstøtteordning også blive ydet støtte til foranstaltninger, der indirekte virker for fremme af løvskov. Det drejer sig dels om leverancer eller produktion af frø- og/eller plantemateriale af løvtræarter, dvs. til frøimport-, frøforarbejdnings- og planteskolevirksomheder, dels om forsknings- og udviklingsvirksomhed til gavn for løvskovdyrkingen.

Når ordningen har været i kraft i ca. 10 år, forudsættes dens virkninger vurderet i relation til målsætningen og i relation til de samfundsmæssige nyttevirksomheder iøvrigt. Hvis det viser sig, at ordningen ikke fungerer tilfredsstillende, vil den blive justeret.

De regler, der fastsættes efter § 20, om tilskud til de 3 formål, der er nævnt i § 19, stk. 2, vil i vidt omfang basere sig på de betragtninger, der er nævnt ovenfor. Reglerne vil ikke alene blive baseret på produktionsmæssige betragtninger, men også på miljømæssige. F.eks. sådan, at en ejer i forbindelse med forhåndstilsgn om tilskud kan tilpligtes at lade et antal gamle træer stå tilbage efter den tidligere bevoksnings afdrift, også efter at de er gået ud. Herved kan værdifulde levesteder for en række insekter og fugle sikres.

Om eventuel tilbagebetaling af tilskud henvises til § 34.

Til § 21

Bestemmelsen er enslydende med § 20 i forslag I.

Bestemmelsen er ny i forhold til den gældende skovlov. Der er tale om en opfølgning af bl.a. den handlingsplan, miljøministeren i marts 1987 har fremlagt om marginaljorderne. Heri er nævnt, at det offentlige kan træffe aftaler med private ejere om at give tilskud til eller overtage driften af arealer med særlig miljømæssig interesse.

Da bestemmelsen anfører, at en sådan overtagelse af driften sker ved aftale mellem ejeren og skovmyndigheden, kan der i visse tilfælde være tale om at yde ejeren økonomisk kompensation derfor.

Amtskommuner og kommuner kan på tilsvarende vis indgå plejeaftaler med private indenfor rammerne af lov om kommunernes styrelse. Handlingsplanerne for marginaljorderne lægger bl.a. op til, at denne indsats styrkes i fremtiden.

Til Kapitel 5 om ejerskifte m.m.

Til § 22

Bestemmelsen er enslydende med § 21 i forslag I.

Stk. 3 skal sammenholdes med den gældende lovs § 10, stk. 1, 1. pkt., og stk. 3. Ifølge § 10, stk. 1, 1. pkt. skal ethvert køb af skov straks meddeles til skovtilsynet. Ifølge stk. 3 skal skøder på ejendomme uden for byerne indeholde en sælgererklæring om, hvorvidt der findes skov eller fredskovspligtig grund på ejendommen. I bekræftende fald skal skødet – før det anmeldes til tinglysning – påtegnes af skovtilsynet om, hvorvidt og hvilke arealer der er fredskov.

Ved hjælp af skødepåtegningsordningen er der siden 1935 noteret meget fredskov i tingbogen. Ordningen er imidlertid en væsentlig belastning for både private og myndigheder i forbindelse med berigtigelse af ejendomshandler. Hertil kommer, at den teknologiske udvikling ved oprettelsen af edb-matriklen og udviklingen af Bygge og Bolig Registeret (BBR) – og som følge heraf af kommunernes ejendomsregistre – på lidt længere sigt forventes at give statsskovdistrikterne og andre myndigheder væsentlig lettere adgang til ejeroplysninger.

Det er dog en væsentlig forudsætning for lovforslaget, at noteringen af fredskovspligt i tingbog og matrikel tilendebringes, jf. forslagets § 7, stk. 1, og bemærkninger dertil.

På denne baggrund foreslås skødepåtegningsordningen ikke gentaget i lovforslaget.

Forslag til § 22 omfatter – i modsætning til den gældende lovs § 10 – enhver form for ejerskifte, men ikke herskiden i uskiftet bo.

Ejerskiftemeddelelsen skal gives til det stedlige statsskovdistrikt, ligesom det er distriktet, der skal yde vejledning og rådgivning. Det er hensigten, at bestemmelsen ophæves, når tingbogen og matriklen er bragt i orden med hensyn til notering af fredskovspligt, samt at en ordning, hvorefter skovmyndighederne automatisk modtager meddelelse om ejerskifte, er iværksat, jf. § 45, stk. 3.

Meddelelsen om ejerskifte kan være den nye ejers første forbindelse med skovmyndighederne. Og den nye ejer vil i visse tilfælde være uden nøjere kendskab til reglerne og mulighederne for skovdrift. Det er derfor væsentligt, som foreslået i stk. 2, at skovmyndighederne allerede på dette stadium har en forpligtelse til at kontakte ejeren med henblik på at formidle den information, der måtte være nødvendig, herunder

om virksomheden ved de statsanerkendte konsulentorganisationer på skovbrugsområdet.

Af sådanne konsulentorganisationer findes der 3: De Danske Skovdyrkerforeninger, Hedeselskabet og Dansk Skovforening.

Til § 23

Bestemmelsen er enslydende med § 22 i forslag I.

Ligesom § 22 omfatter denne regel enhver form for ejerskifte. Reglen fandtes allerede i 1805-forordningen og i § 10, stk. 1, i den gældende lov. Bestemmelsen sikrer, at overdragerens hugst i forbindelse med f.eks. en handel ikke udgør en del af købesummen.

Til § 24

Bestemmelsen er – bortset fra en redaktionel ændring – enslydende med § 23 i forslag I.

Bestemmelsen er ny i forhold til den gældende skovlov og skal sammenholdes med § 25 og bemærkninger dertil. Endvidere skal den ses som en afløser for den gældende lovs § 11, stk. 1, om 10-årige hugstbegrænsninger efter køb af såvel fredskov som anden skov.

Ifølge lovforslaget er fredskovspligtige skove altid, dvs. uanset tidspunktet for det seneste ejerskifte, undergivet reglerne i kapitel 3 om god skovdrift.

Af de grunde, som har ligget bag den gældende lovs § 11, stk. 1, nemlig at sikre mod overdreven hugst i forbindelse med en handel for at tilvejebringe en del af købesummen, foreslås det, at skove over 2¹/₂ ha, der ikke er fredskovspligtige, drives efter reglerne om god skovdrift i en 10-års-periode efter et ejerskifte. Med ejerskifte menes ikke blot erhvervelse ved køb men også ved mageskifte, arv og gave.

Reglen finder kun anvendelse, når der er tale om egentlig skov. Større sammenhængende juletræ- eller pyntegrøntarealer på landbrugspligtig jord, der endnu ikke er udviklet til sluttende skovbevoksninger, betragtes som landbrugsafgrøder og er således ikke omfattet af reglen.

Til § 25

Bestemmelsen er enslydende med § 24 i forslag I.

Bestemmelsen i stk. 1 angår både fredskov og ikke-fredskov.

Den gældende lovs bestemmelse om det såkaldte »10-årige tilsyn efter ejerskifte« eller »hugsttæstordningen« findes i skovlovens § 11, stk. 1, men reglen fandtes allerede i skovforordningen af 1805. Den har tidligere haft en væsentlig betydning for skovenes bevarelse, fordi risikoen for overdreven hugst kan vise sig at være størst i de første år af en ny skovejers ejertid.

Den gældende bestemmelse omfatter erhvervelse ved køb, herunder mageskifte. Erhvervelser ved arv og gave blev ikke medtaget under bestemmelsen i skovloven fra 1935.

Domspraksis har vist, at der er en glidende overgang mellem på den ene side køb og på den anden side arv og gave. Herved er den gældende bestemmelse blevet retsteknisk uskarp. Derfor foreslås det, at bestemmelsen gælder enhver form for ejerskifte.

Ved erhvervsmæssig hugst er der tænkt på hugst til salg eller til industriel udnyttelse.

Med bestemmelsen sættes hugstatterordningen i bero. Såfremt der konstateres en udvikling i retning af »skovslagning«, kan den dog sættes i kraft igen, evt. alene for visse områder eller enkelte ejendomme.

Denne ændring skal ses i lyset af lovforslagets intentioner om, at skovmyndighederne i fremtiden skal lægge mere vægt på rådgivning om god skovdrift. Der er som hidtil hjemmel til at forlange, at de kultur- og bevoksningsarbejder, begrænsninger i hugsten m.m., som god skovdrift kræver, udføres både på de arealer, hvor hugsten skal foregå, og i skoven i øvrigt.

Hugstatter kan opdeles i årlige etaper fordelt på udspecificerede bevoksninger.

En regel svarende til stk. 2 findes ikke i den gældende lov. Skove, der ejes af selskaber, er bortset fra selskabets erhvervelse af skoven, ikke omfattet af stk. 1. Ændring af selskabets ejerforhold er ikke retlig set et ejerskifte i forhold til selskabets aktiver, f.eks. en skov.

Til § 26

Bestemmelsen er enslydende med § 25 i forslag I.

Den gældende lovs § 20 giver mulighed for, at der for skove, der er delt mellem flere ejere, kan oprettes et skovlag, når en række forudsætninger er opfyldt. Det var hensigten med reglen, at et skovlag skulle kunne styrke de samlede skovdyrkningsmæssige aktiviteter i disse skove, og desuden modvirke nabogener, der kan være meget uheldige for skovdriften.

Problemerne med delte skove er særligt udtalte ved de såkaldte »parcelskove«. Parcelskove kan være delt i mange parceller, f.eks. i striber, der kan være ned til 10 – 20 m brede. I sådanne tilfælde kan det være overordentlig vanskeligt at drive den enkelte parcel uafhængigt af naboparcellerne.

Den gældende lovs regel om skovlag er imidlertid kun benyttet en enkelt gang, og dette skovlag er senere igen nedlagt.

Problemerne omkring parcelskove og andre skove, der er delt mellem flere ejere, er komplicerede, fordi en meget stor del af disse ejendomme er landbrugsnoterede og dermed undergivet landbrugslovgivningens regler om sammenlægning, samdrift m.v.

Med den foreslåede bestemmelse lægges der op til, at skovmyndighederne i samarbejde med konsulentorganisationerne kan udarbejde forslag til sammenlægning eller samdrift af skovparceller. Forslagene kan bl.a. gå ud på, hvordan regler i landbrugsloven, jordfordelingsloven m.v. kan benyttes til at forbedre bedriftsstrukturen ud fra skovbrugsmæssige forudsætninger i delte skove.

Til kapitel 6 om andre bestemmelser

Til § 27

Bestemmelsen er enslydende med § 28 i forslag I.

Forslaget svarer, med visse redaktionelle ændringer, til den gældende lovs § 21, som bestemmelsen er affattet ved § 10, nr. 1, i lov nr. 250 af 23. maj 1984 (Håndhævelsesloven).

I forhold til den gældende bestemmelse er følgende bestemmelser ikke indeholdt i forslaget:

- 1) Bestemmelsen om, at ministeren skal søge et ulovligt forhold lovliggjort.
- 2) Bestemmelsen om tilsynsinstruks og -kredse.
- 3) Bestemmelsen om, at kommunalbestyrelser skal foretage indberetning om ulovlige forhold.

Disse regler følger af almindelige forvaltningsretlige regler, sammenholdt med bestemmelserne i lovforslagets kapitel 7.

Til § 28

Bestemmelsen er enslydende med § 29 i forslag I.

Bestemmelsen er ny i forhold til den gældende skovlov, men findes tilsvarende i en række andre arealanvendelseslove, f.eks. råstofloven og naturfredningsloven. Der henvises i øvrigt til bemærkninger til § 46, stk. 1.

Det tilføjes, at ophævelse af fredskovspligt i følge sagens natur ikke er en tilladelse, som ejeren kan benytte eller lade være. Denne type afgørelse kan derfor ikke blive omfattet af tidsbegrænsningen.

Til § 29

Bestemmelsen er enslydende med § 30 i forslag I.

Bestemmelsen svarer til § 21 a, stk. 1, i den gældende lov, således som affattet ved § 10, nr. 2, i lov nr. 250 af 23. maj 1984 (Håndhævelsesloven).

Til § 30

Bestemmelsen er enslydende med § 31 i forslag I.

Forslaget er nyt i forhold til den gældende skovlov. For at kunne foretage en tilstrækkelig vurdering af forskellige forhold ved administrationen af loven er det påkrævet, at myndighederne har adgang til relevante oplysninger om ejendommen.

Bestemmelsen vil navnlig få betydning, hvor man undersøger konkrete forhold om en enkelt ejendom. Den kan også være grundlag for at tilvejebringe oplysninger til brug for den skovstatistik, som Skov- og Naturstyrelsen skal drage omsorg for at få udarbejdet med års mellemrum, jf. lovforslagets § 36, stk. 4.

Med hensyn til kravet om, at der også er pligt til at give oplysninger om økonomiske og regnskabsmæssige forhold, bemærkes, at det i mange tilfælde er en enkel måde at få dokumenteret, om reglerne er overholdt. Men det har også i vid udstrækning betydning for, hvilke eventuelle indgreb der bør foretages. Der er ikke med bestemmelsen hjemmel til at forlange, at virksomhedernes regnskaber mv., skal have en bestemt form.

Bestemmelsen skal sammenholdes med forvaltningslovens § 27 om tavshedspligt og straffelovens § 152 om straf for at bryde tavshedspligten. Oplysninger om personlige og økonomiske forhold er i medfør heraf tavshedsbelagte.

Til § 31

Bestemmelsen er enslydende med § 32 i forslag I.

Ad Stk. 1

Forslaget fastslår myndighedernes mulighed for efter sædvanlig forvaltningsretlig praksis at kunne gribe ind, hvis man i den almindelige administration bliver opmærksom på forhold, der er i strid med loven eller med regler, der er fastsat med hjemmel i loven.

Ad Stk. 2

Bestemmelsen afløser den gældende lovs § 9, stk. 2. Den skal ses i sammenhæng med, at en overtrædelse af lovforslagets § 15 ikke er direkte sanktioneret ved straf.

Stk. 2 adskiller sig fra stk. 1 ved, at den giver hjemmel til at påbyde i detaljer, hvordan et manglende arbejde skal gennemføres for at leve op til reglerne om god skovdrift. Desuden kan en for kraftig hugst stoppes.

De situationer, der kan give anledning til et sådant påbud, er mangeartede. Der kan ikke fastsættes entydige, landsdækkende og generelle regler for, hvornår en given bevoksning ikke (længere) drives efter principperne for god skovdrift. Som udgangspunkt er der tale om undladelser, der umuliggør eller i udtalt grad forsinker eller vanskeliggør, at den bevoksningstilstand, der er beskrevet i § 4, stk. 2, opnås.

En ejer af fredskov kan således ikke med henvisning til skovens immaterielle goder undlade at lade fredskoven være bevokset med træer, der danner eller kan danne sluttet skov, medmindre arealet er om-

fattet af § 4, stk. 3, af § 17, stk. 1-4, eller der er givet tilladelse efter loven.

I helt ekstreme tilfælde kan der være tale om egentlig vanrøgt eller forhugning.

Visse eksempler på situationer, hvor det kan komme på tale at gribe ind med et påbud, kan dog nævnes:

- 1) Kulturer eller selvfor yngelser etableres med plantemateriale, der ikke anses for forstligt forsvarligt. Der kan være tale om arter eller herkomster, der ikke er tilladt eller ikke udvikler sig på den pågældende egn, om planter der er for små, for ringe eller på anden måde uegnede til at kunne klare sig, eller – i tilfælde af selvfor yngelse – om plantemateriale, der udpræget er meget ringere end det, der kan tilføres udefra. De unge planter skal dække arealet jævnt og i et tilstrækkeligt omfang, så der inden for et rimeligt tidsrum dannes sluttet skov af højstammede træer.
- 2) Kulturer eller selvfor yngelser beskyttes ikke i nødvendigt omfang mod anden vegetation, svampe- og andre sygdomme eller skadedyr.
- 3) I en række tilfælde er bortrydning af uønsket trævegetation eller – især i forbindelse med selvfor yngelse – udhugning i selve kulturtræarten nødvendig for at opnå en levedygtig, blivende bevoksning.
- 4) Gennemhugning af bevoksninger kan være så svag eller så udtalt manglende, at bevoksningens stabilitet svækkes betragteligt. Ved en for kraftig gennemhugning kan skovbunden gro til i græs, hvilket forringer de efterfølgende dyrkningsmuligheder.
- 5) Alt for tidlige eller alt for sene for yngelseshugster kan medføre, at skovdriften ikke kan opfylde kravet i § 4, stk. 2, om, at der skal udvikles højstammede træer.
- 6) Hensynet til opbygning af en stabil og varieret skov medfører, at såvel for yngelseshugsternes enkelte størrelse, som deres samlede andel af skoven bør afbalanceres.
- 7) Nødvendige afvandingssystemer skal etableres og vedligeholdes.
- 8) Skovprodukter må ikke henligge i skoven i så lang tid, at de giver baggrund for opformering af insekter, svampe eller andet, der kan skade de levende, blivende bevoksninger.

Afgørelsen af, om der i et givet tilfælde er tale om, at en bevoksning ikke drives efter principperne for god skovdrift, eller ligefrem vanrøgtes eller forhuges, beror primært på en skovbrugsfaglig vurdering. I vurderingen skal der tages hensyn til mange forhold, f.eks. om der for nyligt har været betydelige stormfald eller tørkeskader, om der er udtalte nabogener,

eller om den konkrete forseelse må anses for at være af begrænset rækkevidde.

Konstateres et eller flere af de nævnte forhold eller andre, som strider mod princippet om god skovdrift, vil det i første omgang give anledning til, at ejeren bliver vejledt af det stedlige statsskovdistrikt om, hvordan skoven kan »bringes på fode igen«. Hvis dette ikke giver resultat, kan der blive tale om at meddele påbud efter lovforslagets § 31, stk. 2.

Et påbud kan f.eks. indeholde følgende:

- 1) Arealet skal forberedes til plantning, det skal tilplantes, der skal anvendes planter af en særlig art og beskaffenhed, arealet skal indhegnes og evt. afvandes, alt sammen med nærmere angivne metoder og materialer.
- 2) Kulturerne skal efterbedres og plejes med nærmere angivne metoder og materialer.
- 3) Bevoksningen skal plejes på nærmere angiven måde.
- 4) Der skal gennemføres tyndinger efter nærmere forskrifter, eller tynding kan kræves undladt i et nærmere fastsat antal år.
- 5) Visse bevoksninger skal ryddes og gentilplantes. Andre bevoksninger skal opretholdes i et nærmere fastsat antal år.
- 6) Foryngelsehugster skal gennemføres efter en nærmere fastsat plan, herunder kan der fastsættes et maksimum for størrelsen af den enkelte foryngelsehugst.
- 7) Nærmere angivne afvandingsopgaver skal gennemføres.
- 8) Henliggende træeffekter skal fjernes.
- 9) Affald skal fjernes.

Der kan fastsættes tidsfrister vedrørende alle de nævnte forhold.

Ad Stk. 3

Bestemmelsen svarer til § 21 a, stk. 4, i den gældende lov, således som affattet ved § 10, nr. 2, i lov nr. 250 af 23. maj 1984 (Håndhævelsesloven).

Til § 32

Bestemmelsen er enslydende med § 33 i forslag I.

Bestemmelsen svarer til § 21 a, stk. 2 og 3 i den gældende lov, således som affattet ved § 10, nr. 2, i lov nr. 250 af 23. maj 1984 (Håndhævelsesloven).

Til § 33

Bestemmelsen er – bortset fra en redaktionel ændring – enslydende med § 34 i forslag I.

Forslaget svarer til den gældende lovs § 15. Bestemmelsen i stk. 1, nr. 1, har kun sjældent være an-

vendt, mens nr. 2, har været benyttet i langt videre omfang.

Der er i adskillige tilfælde givet dom for, at skoven kan tages under offentlig administration. Det er dog meget sjældent, at skovlovmyndighederne efter dommens afsigelse har benyttet sig af muligheden. I langt de fleste tilfælde sørger ejeren for selv at bringe skoven i lovlig stand, hvorefter der naturligvis ikke er grund til, at skovlovmyndighederne går ind i driften.

Bestemmelsen i stk. 2 er ændret i forhold til den gældende lov. Ifølge denne kan ejeren nemlig indskrænke hæftelsen til selve skovgrunden, hvis han lader den selvstændigt matrikulere. Denne udstykningsadgang foreslås ikke gentaget, da den kan være i afgørende modstrid med visse andre hensyn, både i denne lov og f.eks. i landbrugsloven.

Til § 34

Bestemmelsen er – bortset fra en redaktionel ændring – enslydende med § 35 i forslag I.

Bestemmelsen er ny i forhold til den gældende skovlov, men findes tilsvarende i andre love, der indeholder regler om statstilskud til private.

Bedømmelsen af, om et tilskud helt eller delvist skal tilbagebetales, eller om et tilsagn helt eller delvist bortfalder, skal bero på en skovbrugsfaglig vurdering foretaget af Skov- og Naturstyrelsen eller statsskovdistrikterne på samme måde, som det oprindelige projekt blev vurderet, jf. § 20 og bemærkninger dertil.

Til kapitel 7 om myndigheder

Til § 35

Bestemmelsen er – bortset fra redaktionelle ændringer – enslydende med § 36 i forslag I.

Bestemmelsen er ny.

Som det fremgår af de almindelige bemærkninger, agtes administrationen af loven henlagt til Skov- og Naturstyrelsen og statsskovdistrikterne.

Den egentlige lovadministration tænkes som hidtil at skulle ske i Skov- og Naturstyrelsen. Det opsøgende og vejledende tilsynsarbejde skal som hidtil foretages af de statsskovdistrikter, der har opgaver med administrationen af skovloven. Der kan endvidere blive tale om at delegerede andre administrative opgaver i medfør af loven til distrikterne.

I dag fremgår Skov- og Naturstyrelsens opgaver på skovlovsområdet af §§ 14 – 16 i Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 815 af 3. december 1987 om henlæggelse af opgaver og beføjelser til Skov- og Naturstyrelsen.

Statsskovdistrikternes opgaver fremgår tildels af visse bestemmelser i selve den gældende lov, f.eks. § 11 og § 17. Derudover er der givet nogle retningslinier i Instruks af 18. oktober 1978 for tilsynet med de pri-

vate skove. Landet er opdelt i 31 skovtilsynskredse, hvilket fremgår af Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 57 af 20. februar 1978 om landets inddeling i skovtilsynskredse. Endelig er der i et vist omfang delegeret opgaver til distrikterne ved Skovstyrelsens (nu Skov- og Naturstyrelsen) cirkulæreskrivelse af 12. marts 1980 om bemyndigelse til distrikterne til selvstændigt at træffe visse afgørelser m.v.

Bemyndigelsen til at begrænse klageadgangen tænkes først og fremmest anvendt i de sager, hvor distrikterne træffer afgørelse i 1. instans, sådan at der kun kan klages til Skov- og Naturstyrelsen.

Om Skovrådets medvirken i sager, der er påklaget til ministeren, henvises til § 42.

Til § 36

Bestemmelsen er enslydende med § 37 i forslag I.

Ad stk. 1-3

Bestemmelserne er nye i forhold til den gældende skovlov. De forudsætter, at Skov- og Naturstyrelsen centralt og decentralt råder over personale, der samlet udgør et videncenter inden for de emneområder, der har med skove og arealforvaltning at gøre. Det drejer sig ikke blot om forstuddannede på akademisk og teknisk niveau, men også om jurister, økonomer, biologer og andre, herunder medarbejdere med træning i formidling.

Skov- og Naturstyrelsens faglige bistand til andre myndigheder kan vedrøre forskelligartede spørgsmål som skovdyrkning, skovøkologi, skovenes sundhedstilstand, forsyning med skovfrø og -planter, skovstatistik, skovplanlægning, skovhistorie, skovbrugsmæssige uddannelser, skovenes betydning for friluftslivet, naturskoler og anden informationsvirksomhed, arbejds- og arbejdsmiljøforhold i skovbruget, skovlovgivning og internationalt samarbejde på skovområdet m.m. Den faglige bistand kan også angå en række tilgrænsende områder inden for biologi, økonomi, arealforvaltning m.v.

Der kan være tale om både generelle spørgsmål og om forhold omkring enkeltejendomme.

Skov- og Naturstyrelsens medvirken er i en række tilfælde formaliseret, bl.a. i Skovskolerådet, Den Forstlige Forsøgskommission og Institutrådet for Skovteknisk Institut.

Tidligere har den nu nedlagte Skovstyrelse og senere Skov- og Naturstyrelsen understøttet forsknings-, udviklings- og undersøgelsesprojekter, f.eks. den landsomfattende skovregistrering, skovtelemålingsprojektet, edb-planlægningsprogrammet for skovejendomme (SRPLAN), skinudvikling, gødskningsprojektet, flisningsprojektet samt undersøgelser af den luftbårne forurenings virkning på skov. Denne virksomhed vil som hidtil blive koordineret med

Landbrugsministeriets og Undervisningsministeriets institutioner samt de statsanerkendte konsulentorganisationer på skovbrugsområdet.

Skov- og Naturstyrelsens vejlednings- og informationsvirksomhed overfor andre myndigheder og private vil blive opprioriteret som følge af lovforslaget i samarbejde med de statsanerkendte konsulentorganisationer på skovbrugsområdet og Landbrugsministeriet. Det drejer sig bl.a. om vejledning i skovdyrkning, økologi i skovdriften og landskabshistorie. Informationsvirksomheden kan gennemføres ved hjælp af pjecer, artikler, foredrag osv.

Naturformidlingen er i de senere år opprioriteret gennem ekskursioner, naturskolerne, naturvejlederordningen og enkeltstående aktiviteter som f.eks. »Skolen i skoven, skoven i skolen«, »Plant et træ«, og ikke mindst »Vandreture i statsskovene«. Der findes i 1988 14 naturskoler på Miljøministeriets arealer, og det planlægges at tre- eller firdoble antallet.

Disse dele af styrelsens virksomhed skal ses som led i den generelle opprioritering af naturformidlingen, der forestår i Skov- og Naturstyrelsen. Dette arbejde vil blive gennemført i samarbejde med de øvrige institutioner og organisationer på skovbrugsområdet, herunder de statsanerkendte konsulentorganisationer.

Opprioriteringen vil ske omkring de to hovedområder, styrelsen arbejder med: God skovdrift og en samlet, effektiv naturpolitik. Styrelsen kan gennem det samarbejde, der som nævnt allerede er etableret til mange sider, få til opgave at medvirke til at formulere mål for den skovbrugsmæssige udvikling, set i relation til en samlet naturpolitik. På det mere praktiske plan kan styrelsens rolle være at formidle denne målsætning til forsknings- og udviklingsorganisationer på området og at sørge for, at målsætningen og den opnåede viden formidles, bl.a. til skovejerne, skovgæsterne og træindustrien.

Skov- og Naturstyrelsen gennemfører desuden en overvågning af skovenes sundhedstilstand.

Ad Stk. 4

Reglen, hvorefter Skov- og Naturstyrelsen skal drage omsorg for, at der udarbejdes en landsdækkende skovstatistik, er ny i forhold til den gældende skovlov.

Skovstatistik – f.eks. skovtællinger – har hidtil været udarbejdet med meget stærkt varierende tidsintervaller.

I forrige århundrede baseredes skovstatistiske opgørelser bl.a. på de såkaldte »amtmandsindberetninger«, der fra tid til anden redegjorde for forholdene i landet. I dette århundrede har Det Statistiske Departement, senere Danmarks Statistik, stået for arbejdet.

Der er således udarbejdet »skovtællinger« i 1907, 1923, 1931, 1951, 1965 og 1976. Der er imidlertid så væsentlige forskelle mellem de enkelte tællinger, både med hensyn til indhold og udarbejdelse, at sammenligninger kan være vanskelige.

Ved at fastlægge, at der skal udarbejdes en skovstatistik mindst hvert 10. år, søges usikkerhedsfaktoren med de ujævne tidsintervaller begrænset.

Det er hensigten, at skovstatistikken bl.a. skal udnyttes til at følge løvskovarealets – herunder bøgearealets – udvikling, f.eks. om hvordan udviklingen forløber i forskellige ejendoms- og ejer kategorier.

Miljøministeren har nedsat et skovstatistiknævn, som har afgivet betænkning i foråret 1988 om landets fremtidige skovstatistik. Betænkningen peger på, at der med 10 års mellemrum skal gennemføres en skovstatistik, og at den hidtidigt anvendte metode moderniseres.

Til § 37

Bestemmelsen er – bortset fra en redaktionel ændring – enslydende med § 38 i forslag I.

Bestemmelsen skal sammenholdes med den gældende lovs § 10, stk. 2, der fastsætter, at en køber kan få en erklæring om skovens tilstand inden køkets afslutning.

Ifølge forslaget er det på den aktuelle ejers initiativ, at erklæringen skal afgives. Man antager, at anmodning herom især vil blive fremsat i forbindelse med et nært forestående ejerskifte.

Ifølge Instruks af 18. oktober 1978 for tilsynet med de private skove må erklæringen først udstedes, efter at distriktet har foretaget en besigtigelse af skoven.

Der er ikke konkrete planer om at udnytte adgangen til at fastsætte gebyr. I første omfang vil man følge arten og antallet af henvendelser om erklæringer om skoves tilstand. I givet fald skal gebyret dække omkostningerne for statsskovdistriktet ved at besigtige skoven og udarbejde erklæringen.

Til § 38

Bestemmelsen er ændret i forhold til den tilsvarende bestemmelse i § 39 i forslag I.

Selv om der ikke i den gældende lov findes bestemmelser herom, antages det, at statsskovdistriktet har ret til – evt. mod ejerens vilje – at besigtige en skovejendom. Det fremgår af tilsynsinstrukens pkt. 5 – og i øvrigt også af den tidligere tilsynsinstruks fra 1935.

Ændringen i forhold til forslag I går ud på, at adgangen i visse tilfælde kan gennemføres uden forudgående meddelelse til ejeren. Denne mulighed forventes alene at blive benyttet i ganske særlige tilfælde, f.eks. hvis overtrædelse af et påbud efter § 31 skal

stoppes, eller hvis ikke-genoprettelige overtrædelser af § 17 (f.eks. borthugning af egekrat eller afvanding af en skovsø) skal hindres.

Til Kapitel 8 om klage

Til §§ 39-40

Bestemmelserne er – bortset fra redaktionelle ændringer, – enslydende med §§ 40-41 i forslag I.

Bestemmelserne er nye i forhold til den gældende skovlov, men findes tilsvarende i en række andre nyere love.

Det er hensigten, at en afgørelse altid skal kunne påklages én gang, dvs. statsskovdistrikternes afgørelser kan påklages til Skov- og Naturstyrelsen. Skov- og Naturstyrelsens afgørelser som 1. instans kan påklages til Miljøministeriet. Dette er i overensstemmelse med anbefalingen i Arealudvalgets 2. delbetænkning: Det fremtidige ankesystem på Miljøministeriets og byggelovens område (betænkning nr. 1120 fra juni 1987).

Efter § 40, stk. 4, har klage over f.eks. et påbud opsættende virkning, indtil klagemyndigheden har truffet afgørelse eller har bestemt andet. Indbringelse for domstolene af en administrativ afgørelse har derimod normalt ikke opsættende virkning.

Til Kapitel 9 om Skovrådet

Til §§ 41-42

Bestemmelserne er – bortset fra en redaktionel ændring – enslydende med §§ 42-43 i forslag I.

Den gældende lovs § 22 fastsætter, at der nedsættes et Statens Skovnævn, hvis medlemmer repræsenterer skovbrugserhvervet, dvs. de centrale skovmyndigheder, Hedeselskabet, Dansk Skovforening og De Danske Skovdyrkerforeninger.

Det er især beføjelser om behandling af enkeltssager, der ifølge skovloven er henlagt til Statens Skovnævn. Disse beføjelser har i dag mindre – eller ingen – praktisk betydning i forhold til tidligere.

Til gengæld har nævnet i stigende omfang fået en generel rådgivende funktion i skovbrugsfaglige spørgsmål, hvilket ikke var forudsat i loven. Det foreslås at lovfæste denne praksis ved at nedsætte et rådgivende udvalg (Skovrådet).

Derudover har Statens Skovnævn haft som opgave at udøve det skovkyndige skøn efter § 5 i lensafsløsningsloven (majoratsloven), jf. lovbekendtgørelse nr. 638 af 16. september 1986.

På baggrund af den ændrede opgavebeskrivelse og sammensætning er det i forslag til lov om ændring af lensafsløsningsloven, der fremsættes samtidig hermed, foreslået, at Skovrådet ikke fremover skal inddrages i behandlingen af disse konkrete enkeltssager.

Skovrådets opgaver bliver bl.a. i samarbejde med Skov- og Naturstyrelsen at udarbejde udkast til regler og vejledninger inden for lovens rammer. Der kan være tale om bekendtgørelser, cirkulærer, vejledninger og om forskelligt oplysende materiale. Skovrådet får tillige til opgave at udtale sig om større og væsentligere sager og om generelle administrative spørgsmål, der er af betydning for lovens administration.

Rådet vil blive sammensat af medlemmer med skovbrugsfaglig ekspertise og anden ekspertise af betydning for vurdering af forskellige spørgsmål i relation til skovene, herunder skovbrugsvidenskabelige, naturfredningsmæssige og friluftsmæssige spørgsmål.

Det vil blive fastsat i forretningsordenen, at Skov- og Naturstyrelsen varetager sekretariatsfunktionen for Skovrådet. Og det vil blive angivet, hvilke klagesager, især mindre sager uden særlig principiel betydning, som ikke nødvendigvis skal forelægges for rådet, før der træffes afgørelser.

Til kapitel 10 om straf, ikrafttræden og overgangsbestemmelser

Til § 43

Bestemmelsen er – bortset fra redaktionelle ændringer – enslydende med § 44 i forslag I.

Det er givet, at overgreb mod navnlig fredskov ikke kan hindres alene med straffebestemmelser. Det vil tillige medføre meget kortvarige løsninger. For at opnå mere langsigtede virkninger skal der i højere grad lægges vægt på vejledning og oplysende virksomhed. Det lægges der også op til med lovforslaget. På den anden side er det nødvendigt for at sikre gennemførelse af lovens formål og efterlevelse af de enkelte bestemmelser, at overtrædelser kan sanktioneres med straf, navnlig i grovere tilfælde.

Som nævnt i bemærkningerne til § 31, stk. 2, er overtrædelse af en af de væsentligste bestemmelser i loven, nemlig § 15 om god skovdrift, ikke direkte sanktioneret ved straf. Dette hænger bl.a. sammen med, at man vanskeligt kan formulere regler for, hvornår en bevoksning ikke (længere) drives efter principperne for god skovdrift. Da der er et betydeligt moment af skøn i bedømmelsen heraf, foreslås det, at der i disse tilfælde kun kan straffes, hvis et påbud efter § 31, stk. 2, ikke efterkommes. Der henvises tillige til §§ 32 og 33.

Reglen i stk. 3 om 5 års forældelsesfrist er en fravigelse fra den almindelige regel i straffelovens § 93, stk. 1, nr. 1, om 2 års forældelsesfrist. Den findes tilsvarende i den gældende lovs § 12, stk. 2. Den særlige forældelsesfrist blev indført i 1967 i forbindelse med forskellige ændringer af både straffelovens og speciallovgivningens regler om forældelse m.m. Begrun-

delsen for den er, at mange skovlovovertrædelser først kommer til skovlovmyndighedernes kendskab mere end 2 år efter, at de er begået.

5 års-risten foreslås af retstekniske grunde at skulle gælde for samtlige de overtrædelser, der er beskrevet i stk. 1.

I visse tilfælde kan der blive tale om konfiskation efter straffelovens §§ 75-77.

Til § 44

Bestemmelsen er enslydende med § 45 i forslag I. En tilsvarende bestemmelse findes ikke i den gældende lov. Men forslaget svarer til bestemmelser i anden nyere lovgivning.

Til § 45

Bestemmelsen er – bortset fra redaktionelle ændringer – enslydende med § 46 i forslag I.

Ad Stk. 1

Efter lovens vedtagelse skal der fastsættes en del administrative regler og udarbejdes en del vejledningsmateriale.

Det drejer sig f.eks. om vejledninger om god skovdrift, regler om vederlagsareal og regler om tilskudsordningen.

En hurtig ikrafttræden anses dog – uanset dette – for at være nødvendig pga. af den ganske vist beskudne udvidelse af fredskovsbegrebet, som er indeholdt i lovforslaget.

Ad Stk. 2

Foruden skovloven fra 1935 foreslås ophævelse af »Håndhævelseslovens« § 10, der alene vedrører skovloven fra 1935 og udstykningslovens § 3, der er indeholdt i lovforslagets § 12.

Ad Stk. 3

Der henvises til bemærkningerne til § 22.

Til § 46

Bestemmelsen er – bortset fra redaktionelle ændringer – enslydende med § 47 i forslag I.

Disse overgangsbestemmelser sikrer en vis kontinuitet i retstilstanden i tiden efter lovens ikrafttræden.

Specielt om tidsbegrænsningen i stk. 1 bemærkes, at bestemmelsen er ny. Den svarer til lovforslagets § 28.

Bestemmelsen medfører bl.a., at arealer, hvorpå fredskovspligten er ophævet efter den tidligere eller nugældende lovgivning, fortsat ikke er fredskovspligtige, selv om de efter ordlyden falder ind under

en eller flere af punkterne i § 3, stk. 1, og selvom de fortsat bærer skov.

Det tilføjes, at ophævelse af fredskovspligt i følge sagens natur ikke er en tilladelse, som ejeren kan udnytte eller lade være. Denne specielle form for tilladelser kan derfor ikke blive omfattet af tidsbegrænsningen.

Vedr. stk. 2 bemærkes, at man hidtil har anset bygninger og anlæg fra før den gældende lovs ikrafttræden for lovlige, selv om de var opført uden egentlig tilladelse.

Bestemmelsen omfatter også fredskovspligtige lystskove og dyrehaver, der eksisterede ved 1935-lovens ikrafttræden.

Stk. 3 er en opretholdelse af de deklamationer, der er oprettet i medfør af den gældende lovs § 4, stk. 2.

Ministeren kan bestemme, at deklamationen aflyses, f.eks. hvis det bliver nødvendigt i forbindelse med en fredning efter naturfredningsloven.

Til § 47

Bestemmelsen er - bortset fra redaktionelle ændringer - enslydende med § 48 i forslag I.

De bestemmelser, der ophæves, jf. § 45, stk. 2, gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Det bemærkes, at der på Færøerne er oprettet et mindre antal plantager.